

Uniwersytet Mikołaja Kopernika
Wydział Politologii i Studiów Międzynarodowych

Natalia Katarzyna Kowalonek
nr albumu: 230195

Praca licencjacka
na kierunku stosunki międzynarodowe

Pytania prejudycjalne do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w polskiej praktyce wymiaru sprawiedliwości w latach 2005-2009

Opiekun pracy dyplomowej
Dr Ewa Rosowska-Jakubczyk
Katedra Europy Wschodniej

Toruń 2011

Pracę przyjmuję i akceptuję

.....
data i podpis opiekuna pracy

Potwierdzam złożenie pracy dyplomowej

.....
data i podpis pracownika dziekanatu

Spis treści

Wstęp.....	3
Rozdział I. Instytucja pytania prejudycjalnego.....	6
Podrozdział 1. Podstawy prawne.....	6
Podrozdział 2. Podmiot - sąd krajowy.....	10
Punkt 2.1. Obowiązek sądu do zadawania pytań prejudycjalnych	12
Punkt 2.2. Doktryny <i>acte éclairé</i> i <i>acte clair</i>	13
Podrozdział 3. Przedmiot pytania prejudycjalnego	14
Punkt 3.1. Forma pytania prejudycjalnego.....	16
Podrozdział 4. Procedura	17
Podrozdział 5. Skutki orzeczenia wstępnego.....	20
Rozdział 2. Ogólne dane statystyczne.....	22
Podrozdział 1. Statystyka liczbowa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej	22
Podrozdział 2. Statystyka przedmiotowa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej	32
Rozdział 3. Polskie pytania prejudycjalne	39
Podrozdział 1. Krajowa procedura prejudycjalna.....	39
Podrozdział 2. Statystyka liczbowa	43
Podrozdział 3. Statystyka przedmiotowa.....	46
Zakończenie	57
Bibliografia	60
Spis tabel	65

Wstęp

Tematem pracy są pytania prejudycjalne do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w polskiej praktyce wymiaru sprawiedliwości w latach 2005-2009. Temat pracy obejmuje zagadnienia instytucji pytania prejudycjalnego, procedury jego stosowania oraz charakterystykę poszczególnych pytań prejudycjalnych. Cezurą początkową jest 2005 rok, czyli moment wystosowania pierwszego pytania wstępnego przez Polskę do Trybunału, a datą końcową jest 2009 rok, w którym zostały opublikowane ostatnie pełne statystyki sądowe Trybunału, w momencie rozpoczęcia pisania niniejszej pracy. Teza pracy brzmi: instytucja pytania prejudycjalnego pełni ważną rolę w polskiej praktyce wymiaru sprawiedliwości, przyczyniając się do orzekania przez polskie sądy zgodnie z prawem Unii Europejskiej.

Celem pracy jest zbadanie czy polski wymiar sprawiedliwości potrafi sprostać wymaganiom prawa unijnego. W jakim zakresie instytucja pytania prejudycjalnego przyczynia się do orzekania przez polskie sądy zgodnie z prawem unijnym. Kolejnym z celów jest ustalenie, jakich spraw dotyczą polskie pytania prejudycjalne, przez sądy którego szczebla są składane, których kategorii przedmiotowych dotyczą, w jakich kwestiach najczęściej stosują tę procedurę polskie sądy. Następnym celem jest określenie dynamiki wzrostu liczby polskich pytań prejudycjalnych. Później, analizując dane statystyczne zostanie wykazane jak Polska w omawianej procedurze prezentuje się na tle pozostałych państw członkowskich Unii Europejskiej. Przy dokonywaniu powyższej analizy zostanie uwzględniony tzw. efekt okresu przedszkolnego, obejmujący liczbę pytań prejudycjalnych zadawanych przez członków Unii Europejskiej, w pierwszych 4 latach członkostwa. Następnym celem jest odpowiedź na pytanie, w jakim stopniu polskie sądownictwo zaznajomiło się z prawem unijnym. Czy pytania prejudycjalne dotyczyły zasadniczych wątpliwości, czy wynikały z niezgodnej z prawem unijnym, regulacji prawnej. Ile było pytań uznanych było przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej

za niedopuszczalne. Czy zostały tak ocenione przez Trybunał ze względu na ich nieprawidłowe sformułowanie lub nie podlegały kompetencji Trybunału. Kolejnym z celów jest ocena znaczenia zapytań prejudycjalnych dla polskiego orzecznictwa.

W niniejszej pracy celowo została pominięta szczegółowa analiza procedury prejudycjalnej, ponieważ jest zbyt szeroka oraz nie stanowi ona przedmiotu tej pracy. Wyjaśnione zostały natomiast podstawowe kwestie procedury, mające na celu zrozumienie funkcjonowania omawianej instytucji.

Obranemu celowi została podporządkowana konstrukcja pracy. Pierwszy rozdział dotyczy prawno-instytucjonalnych kwestii funkcjonowania zapytania prejudycjalnego. Zaprezentowano podstawy prawne tej instytucji, zakres podmiotowy, zakres przedmiotowy oraz procedurę. W części końcowej rozdziału przedstawiono skutki orzeczenia wstępnego. Bazę źródłową rozdziału stanowiły przede wszystkim przepisy traktatów, Statutu, Regulaminu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej oraz Nota informacyjna wydana przez Trybunał. Szeroko wykorzystano także krajową literaturę przedmiotu.

W drugiej części pracy przedstawiono ogólną statystykę liczbową i przedmiotową pytań prejudycjalnych zadawanych przez wszystkie państwa członkowskie Unii Europejskiej. Przedstawiono działalność Trybunału Sprawiedliwości w latach 1954-2009, średni czas trwania postępowania prejudycjalnego, formy ostatecznych rozstrzygnięć w roku 2009, liczbę spraw niezakończonych oraz zakończonych, zastosowanie trybu przyspieszonego oraz trybu pilnego przez Trybunał. W rozdziale tym również zaprezentowano statystykę przedmiotową obrazującą kategorie spraw, których dotyczą pytania prejudycjalne. Bazę źródłową rozdziału stanowiły coroczne sprawozdania wydawane przez Trybunał Sprawiedliwości- statystyka sądowa z 2009 roku.

Zakres tematyczny trzeciego rozdziału to charakterystyka polskich pytań prejudycjalnych do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, rozpatrywana pod względem ilościowym jak i jakościowym. Rozdział trzeci częściowo opiera się o dane z rozdziału poprzedniego. Celem rozdziału było ustalenie, co najczęściej stanowiło przedmiot polskich pytań prejudycjalnych, jakich kategorii

spraw oraz których działów prawnych dotyczyły. Zaprezentowano również dynamikę wzrostu liczby pytań pochodzących z Polski. W rozdziale trzecim rozważono liczbę polskich pytań wstępnych, przedmiot zapytań oraz rodzaje sądów stosujących tę procedurę. Bazę źródłową rozdziału stanowiły statystyka Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, wnioski, opinie, postanowienia oraz wyroki zapadłe w polskich sprawach oraz pozycje literatury przedmiotu.

W niniejszej pracy wykorzystano najważniejsze publikacje dotyczące problematyki zapytań prejudycjalnych w orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej. Ponadto, szeroko oparto się na statystykach sądowych Trybunału, wnioskach i orzecznictwie Trybunału i sądów krajowych.

Problematyka poruszona w pracy ma bogate odzwierciedlenie w literaturze prawniczej i z zakresu europeistyki. Do najważniejszych należą prace takich autorów jak: Izabela Skomerska- Muchowska¹, Andrzej Wróbel².

Głównymi metodami badawczymi zastosowanymi w niniejszej pracy jest metoda ujęcia ilościowego i jakościowego, metoda porównawcza oraz analiza instytucjonalno - prawna.

Podsumowując, instytucja pytania prejudycjalnego jest ważnym instrumentem zapewniającym jednolite stosowanie i interpretowanie prawa unijnego na obszarze całej Unii Europejskiej. Dzięki jej stosowaniu istnieje możliwość prezentowania własnej polityki oraz rozwiązań prawnych na forum wszystkich państw członkowskich. Ze względu na jej fundamentalne znaczenie oraz potencjał wynikający z jej stosowania, także dla Polski od momentu jej wstąpienia do Unii Europejskiej w 2004 roku, niniejsza praca została poświęcona właśnie tej tematyce.

---

¹ I. Skomerska- Muchowska, *Pytania prejudycjalne sądów krajowych*, [w:] J. Barcz, (red.), *Ustrój Unii Europejskiej*, Warszawa 2009.

² A. Wróbel (red.), *Stosowanie prawa Unii Europejskiej przez sądy*, Warszawa 2010.

Rozdział I. Instytucja pytania prejudycjalnego

Niniejszy rozdział dotyczy prawno - instytucjonalnych kwestii funkcjonowania zapytania prejudycjalnego. Zaprezentowane zostaną podstawy tej instytucji prawnej, zakres podmiotowy, zakres przedmiotowy oraz procedura. W części końcowej rozdziału przedstawione zostaną skutki orzeczenia wstępnego. Bazę źródłową rozdziału stanowią przede wszystkim przepisy traktatów, Statutu, Regulaminu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej oraz Nota informacyjna wydana przez Trybunał. Szeroko wykorzystano także krajową literaturę przedmiotu.

Podrozdział 1. Podstawy prawne

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej jest jednym z najstarszych organów Unii Europejskiej. Trybunał pracuje w sposób ciągły, jego językiem roboczym jest język francuski a siedziba mieści się w Luksemburgu. Jego główną rolą jest czuwanie nad przestrzeganiem prawa oraz jego jednolitą wykładnią. Pełni funkcję integracyjną m.in. poprzez wydawanie orzeczeń, często stającymi się fundamentami prawa unijnego³.

W polskiej doktrynie ukształtowało się kilka terminów określających instytucję pytania prejudycjalnego. W literaturze prawniczej można zetknąć się z określeniami takimi jak np. pytanie wstępne, odesłanie prejudycjalne, zapytanie wstępne, zagadnienie wstępne⁴, pytanie prawne, kwestia wstępna⁵. Wszystkie te terminy są stosowane zamiennie do określenia instytucji pytania prejudycjalnego, regulowanej artykułem 267 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE)⁶. Niejednolite nazewnictwo związane jest z brakiem instytucji pytania prejudycjalnego w polskim porządku prawnym. W Polsce funkcjonuje jedynie

---

³ J. Galster, Z. Witkowski, K. M. Witkowska, *Kompendium wiedzy o Unii Europejskiej*, Toruń 2006, s.132-133,137-139.

⁴ A. Wróbel (red.), *Stosowanie prawa Unii Europejskiej przez sądy*, Warszawa 2010, s. 570.

⁵ I. Skomerska- Muchowska, *Pytania prejudycjalne sądów krajowych*, [w:] A. Wyrozumska (red.), *System ochrony prawnej w Unii Europejskiej. Tom V*, Warszawa 2010, s. 306.

⁶ Wersja skonsolidowana Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej z dnia 09.05.2008, Dz.U.UE C 115/47 (dalej TFUE).

zbliżona procedura, to jest pytania prawnego kierowanego do Sądu Najwyższego lub Naczelnego Sądu Administracyjnego⁷.

Głównym celem postępowania prejudycjalnego jest jednolite stosowanie prawa oraz wykładni przepisów prawnych wewnątrz całej Unii Europejskiej⁸. Powyższa procedura umożliwia wpływanie Trybunałowi Sprawiedliwości Unii Europejskiej, na pracę organów i instytucji unijnych oraz działania państw członkowskich. Zapewnia kooperację Trybunału Sprawiedliwości z sądami poszczególnych państw. Dorobek procedury prejudycjalnej przejawia się przede wszystkim w kreowaniu, poprzez orzeczenia wstępne, podstawowych zasad prawnych, takich jak wywieranie bezpośredniego skutku prawa unijnego bądź jego prymat nad porządkami krajowymi⁹.

Instytucja pytania prejudycjalnego została wprowadzona artykułem 41 Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Węgla i Stali¹⁰, który wszedł w życie w 1952 roku, następnie procedurę prejudycjalną regulował 234 artykuł Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską¹¹. Obecnie instytucja ta regulowana jest następującymi przepisami:

- artykułem 267 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej¹²,
- artykułami od 23 do 24 Protokołu w sprawie Statutu Trybunału Sprawiedliwości, który stanowi załącznik do Traktatu z Nicei¹³,
- artykułami 104-104b regulaminu Trybunału¹⁴,
- prawnie niewiążącą Notą informacyjną¹⁵.

Formułowane są również wskazówki dla pełnomocników stron i wskazówki dla kierownika Kancelarii Trybunału Sprawiedliwości¹⁶.

---

⁷ A. Wróbel (red.), *Stosowanie prawa Unii Europejskiej przez sądy*, Warszawa 2010, s. 570.

⁸ M. Pyka, B. Wojtyński (red.), *Prawo ustrojowe Unii Europejskiej*, Warszawa 2010, s. 176.

⁹ I. Skomerska- Muchowska, *Pytania prejudycjalne sądów krajowych*, [w:] A. Wyrozumska (red.), *System ochrony prawnej w Unii Europejskiej. Tom V*, Warszawa 2010, s. 306.

¹⁰ Traktat Ustanawiający Europejską Wspólnotę Węgla i Stali, [on-line], dostępne w Internecie: http://polskawue.gov.pl/files/polska_w_ue/prawo/traktaty/Traktat_EWWiS.pdf, [dostęp: 27 kwietnia 2011 r.].

¹¹ I. C. Kamiński, *Unia Europejska Podstawowe akty prawne*, Warszawa 2005, s. 189.

¹² TFUE, op.cit.

¹³ Protokół w sprawie Statutu Trybunału Sprawiedliwości, Dz.U UE 30.04.2010, C 83/210 (dalej Statut Trybunału).

¹⁴ Wersja skonsolidowana Regulaminu postępowania przed Trybunałem Sprawiedliwości, Dz. U. UE 2.7.2010, C 177/1 (dalej Regulamin Trybunału).

¹⁵ Nota informacyjna dotycząca składania przez sądy krajowe wniosków o wydanie orzeczeń w trybie prejudycjalnym, 5.12.2009, C 297/01 (dalej Nota informacyjna).

Artykuł 267 TFUE¹⁷ stanowi, iż „Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej jest właściwy do orzekania w trybie prejudycjalnym: o wykładni Traktatów, o ważności i wykładni aktów przyjętych przez instytucje, organy lub jednostki organizacyjne Unii”¹⁸. Trybunał nie jest upoważniony do badania ważności prawa pierwotnego, czyli np. traktatów założycielskich. Sąd krajowy, od którego wyroku przewidziane są w prawie krajowym środki zaskarżenia może, jeśli uzna to za zasadne, wystąpić do Trybunału z pytaniem prejudycjalnym. Inaczej sytuacja kształtuje się, jeśli weźmiemy pod uwagę orzeczenia sądów, które nie podlegają zaskarżeniu. Omawiany artykuł TFUE stanowi, że w takim przypadku sąd krajowy jest zobowiązany do wystosowania pytania wstępnego. Przepisy prawne przewidują szybsze postępowanie Trybunału w odniesieniu do spraw dotyczących osób pozbawionych wolności w związku z wniesioną sprawą¹⁹.

Artykuły 23 do 24 Statutu Trybunału Sprawiedliwości²⁰, ustanawiają obowiązek sądów krajowych zawiadomienia Trybunału o zawieszeniu postępowania i przekazaniu mu sprawy. Następnie sekretarz Trybunału notyfikuje to państwom członkowskim, Komisji oraz organowi, który wydał akt będący przedmiotem procesu. Powyższe podmioty mogą w terminie dwóch miesięcy składać do Trybunału pisemne uwagi oraz pisma procesowe. Sekretarz Trybunału powiadamia również inne podmioty wymienione w Statucie, a mianowicie państwa - strony Europejskiego Obszaru Gospodarczego, niebędące równocześnie członkami Unii Europejskiej oraz Urząd Nadzoru EFTA. Także one są kompetentne, w ciągu dwóch miesięcy, do złożenia pism procesowych. Kolejnym wyjątkiem są państwa trzecie, które korzystają z takiego uprawnienia wówczas, gdy sporządziły z Radą UE umowę, będącą przedmiotem pytania prejudycjalnego. Artykuł 23a Statutu zawiera ogólne stwierdzenia dotyczące pilnego oraz przyspieszonego trybu prejudycjalnego. Tryby te

---

¹⁶ M. Wąsek- Wiaderek, E. Wojtaszek- Mik (red.), *Pytanie prejudycjalne do Trybunału Sprawiedliwości Wspólnot Europejskich*, Warszawa 2007, s. 63.

¹⁷ TFUE, op.cit.

¹⁸ *Ibidem*

¹⁹ *Ibidem*

²⁰ Statut Trybunału, op.cit.

przewidują krótsze terminy na składanie uwag oraz brak przymusu opinii rzecznika generalnego, można również w określonych przypadkach zrezygnować z fazy pisemnej postępowania. Trybunał może wezwać strony do przesłania niezbędnych dokumentów, a odmowa ich złożenia zostanie zaprotokołowana. Pozostałe podmioty niebędące stroną postępowania w trybie prejudycjalnym są zobligowane do przedstawienia przydatnych informacji na wezwanie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej²¹.

Regulamin Trybunału Sprawiedliwości w artykułach 104 do 104b reguluje procedurę postępowania w trybie prejudycjalnym. Mowa jest w nich o tym, że wniosek o wydanie orzeczenia wstępnego składa się w języku urzędowym strony, następnie jest on tłumaczony na języki urzędowe podmiotów wymienionych w Statucie Trybunału²². Tłumaczenie może obejmować tylko streszczenie wniosku, zawierające istotne elementy takie jak przedmiot procesu, stanowiska stron, przytoczenie przepisów krajowych i unijnych wraz z uzasadnieniem. Jeżeli Trybunał dojdzie do wniosku, że obecnie zadane pytanie jest identyczne do rozpatrywanego w przeszłości może po zasięgnięciu opinii rzecznika generalnego, wskazać sądowi krajowemu odpowiednie orzeczenie. W sytuacji, gdy odpowiedź na zapytanie wstępne nie budzi większych wątpliwości, Trybunał po poinformowaniu stron, wysłuchaniu pozostałych podmiotów oraz rzecznika generalnego, może orzekać w formie postanowienia wraz z uzasadnieniem. Trybunał pozostawia sądowi państwa członkowskiego rozstrzygnięcie, co do kosztów postępowania prejudycjalnego, w szczególnych okolicznościach może on sam wspomóc strony²³.

Nota informacyjna²⁴ z 1996 r. została przekazana sądom za pośrednictwem władz krajowych. Powstała z myślą o praktycznej pomocy w formułowaniu pytań do Trybunału. Zawiera ona niezbędne wytyczne, przesłanki formalne celowości zwracania się z pytaniem wstępnym. Nota nie ma

---

²¹ Statut Trybunału, op.cit.

²² Regulamin Trybunału, op.cit.

²³ *Ibidem*

²⁴ Nota informacyjna, op.cit.

mocy obowiązującej, jednakże jest ona na tyle niezbędna, że zaktualizowaną umieszczono w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej²⁵.

Podrozdział 2. Podmiot - sąd krajowy

Jedynym podmiotem uprawnionym do wystąpienia do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z pytaniem prejudycjalnym jest sąd krajowy. Czyni to w sytuacji, gdy stwierdzi, że jest to niezbędne do rozstrzygnięcia sprawy, zaistnieją wątpliwości interpretacyjne lub odpowiedniego zastosowania przepisów prawa unijnego²⁶. Termin „sąd” należy rozumieć w kontekście prawa unijnego, a nie prawnych porządków krajowych²⁷. Postępowanie nie może być uruchomione na wniosek strony lub zapisu na sąd, czyli umowy stron do poddania ewentualnego sporu pod rozstrzygnięcie przez wyznaczony przez siebie sąd. Początkiem omawianej procedury jest wyłącznie decyzja sądu, którą może podjąć na każdym etapie postępowania sądowego: w pierwszej instancji, po wniesieniu apelacji lub w postępowaniu kasacyjnym o ile zaistnieją przesłanki²⁸.

Kryteria, które musi spełniać organ, aby zostać uznanym za sąd w rozumieniu artykułu 267 TFUE²⁹ to: sprawowanie funkcji orzeczniczych, niezawisłość, wyrokowanie na podstawie prawa oraz działanie w sposób ciągły³⁰. Warunki te nie są zupełne. Istnieją w orzecznictwie liczne przypadki, gdy Trybunał uznał za sąd instytucje, które w prawie krajowym nie są za niego uważane. Kładzie on przede wszystkim nacisk na znaczenie funkcjonalne, w szczególności to, czy organ sprawuje funkcje jurysdykcyjne niezależnie od nazwy i pozycji w kraju³¹. Rozstrzyganie sporów *inter partes* to kolejna przesłanka, którą Trybunał uważa za jedną z głównych³². Celem takiego

---

²⁵ D. Kornobis- Romanowska, *Sąd krajowy w prawie wspólnotowym*, Kraków 2007, s. 106.

²⁶ A. Doliwa- Klepacka, Z. M. Doliwa- Klepacki, *Struktura organizacyjna (instytucjonalna) Unii Europejskiej z uwzględnieniem Traktatu z Lizbony*, Białystok 2009, s.219.

²⁷ M. Pyka, B. Wojtyniak (red.), *Prawo ustrojowe Unii Europejskiej*, Warszawa 2010, s. 177.

²⁸ D. Kornobis- Romanowska, *Sąd krajowy*, op.cit, s. 120.

²⁹ TFUE, op.cit.

³⁰ M. Pyka, B. Wojtyniak (red.), *Prawo ustrojowe*, op.cit, s. 178.

³¹ D. Kornobis- Romanowska, *Sąd krajowy*, op.cit., s. 121-122.

³² I. Skomerska- Muchowska, *Pytania prejudycjalne sądów krajowych*, [w:] A. Wyrozumska (red.), *System ochrony prawnej w Unii Europejskiej. Tom V*, Warszawa 2010, s. 309.

postępowania jest stworzenie warunków do jak najszerzego dostępu do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej³³.

Trybunał w każdej zawisłej przed nim sprawie bada czy podmiot, który wystąpił z pytaniem prawnym może być uznany za sąd³⁴. Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej nie uznaje za sąd, organów takich, jak sądy państw stowarzyszonych, trybunały międzynarodowe oraz jakiegokolwiek instytucje pozasądowe. Odmawia również takich uprawnień organom administracyjnym, prawodawczym, umownym sądom arbitrażowym, organom rejestrowym i doradczym³⁵, organom administracji skarbowej czy ministerstwom rządowym³⁶.

Sądem państwa członkowskiego, który ma kompetencje do stosowania procedury prejudycjalnej jest sąd powszechny, o ile nie pełni on funkcji uważanych przez Trybunał za administracyjne, takie jak prowadzenie rejestrów.

Kolejnym rodzajem sądów, które mogą wystąpić z pytaniem wstępnym są sądy administracyjne. Istnieje możliwość dopuszczenia do postępowania prejudycjalnego organów administracyjnych, jeżeli są upoważnione przez prawo danego kraju do rozstrzygania sporów. Organy administracyjne II instancji rozpatrujące odwołania od decyzji administracyjnych, nie są sądami w rozumieniu artykułu 267 TFUE³⁷.

Sądy konstytucyjne są dopuszczane przez Trybunał do procedury prejudycjalnej, pomimo iż ich rolą jest badanie zgodności aktów prawodawczych z konstytucją państw członkowskich a nie z prawem unijnym.

Termin „sąd międzynarodowy” wskazuje, iż nie może on być uznany za sąd krajowy, więc nie ma uprawnień do stosowania procedury prejudycjalnej.

Sąd arbitrażowy, który sprawuje jurysdykcję na podstawie porozumienia stron, nie jest uważany za sąd krajowy ze względu na brak przesłanki obowiązkowej jurysdykcji.

---

³³ D. Kornobis- Romanowska, *Sąd krajowy w prawie wspólnotowym*, Kraków 2007, s. 121-122.

³⁴ I. Skomerska- Muchowska, *Pytania prejudycjalne sądów krajowych*, [w:] A. Wyrozumska (red.), *System ochrony prawnej w Unii Europejskiej. Tom V*, Warszawa 2010, s. 309.

³⁵ M. Pyka, B. Wojtyniak (red.), *Prawo ustrojowe Unii Europejskiej*, Warszawa 2010, s. 177-178.

³⁶ E. Krzysztofik, *System ochrony prawnej w Unii Europejskiej*, [w:] A. Kuś (red.), *Prawo Unii Europejskiej z uwzględnieniem Traktatu z Lizbony*, Lublin 2010, s. 288.

³⁷ TFUE, op.cit.

Stowarzyszenia, organizacje społeczne i zawodowe mogą tworzyć sądy dyscyplinarne. Tego rodzaju sądy są niepaństwowe, jednakże często sprawują funkcje publiczne, między innymi dopuszczają do wykonywania określonych zawodów. Ta okoliczność zadecydowała o tym, że Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej potwierdził ich uprawnienia do zadawania pytań wstępnych³⁸.

W orzecznictwie spotkać można jednak liczne wyjątki od przedstawionych wyżej reguł.

Punkt 2.1. Obowiązek sądu do zadawania pytań prejudycjalnych

Przepisy artykułu 267 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej³⁹ regulują odrębnie uprawnienie sądu krajowego do zadawania pytania wstępnego Trybunałowi Sprawiedliwości Unii Europejskiej, rozróżniając je od obowiązku zadania pytania.

Sądem uprawnionym jest każdy sąd państwa członkowskiego niższej instancji, którego orzeczenia podlegają zaskarżeniu. Fakultatywność ta ma na celu doradztwo w zakresie wykładni przepisów prawa europejskiego⁴⁰. Jako przyczynę przyjęcia takiego rozwiązania prawnego można wskazać chęć zapobieżenia napływowi dużej liczby zapytań i przedłużaniu się czasu ich rozpatrywania przez Trybunał. Obecnie okres ten wynosi około dwudziestu miesięcy. Gdyby przepisy prawne przewidywały obowiązek zadawania pytań wstępnych, co do każdej wątpliwości dotyczącej prawa unijnego przez sądy niższej instancji, wpłynęłoby to negatywnie na tok postępowania przed Trybunałem, ponieważ trzeba by było powiększyć skład Trybunału, co niesłoby za sobą dalsze negatywne konsekwencje. Kolejnym uzasadnieniem takiej procedury jest to, że zawsze orzeczenie niższej instancji można zaskarżyć, a po wyczerpaniu wszystkich instancji, sprawa jeśli budziłaby wciąż wątpliwości ostatecznie i tak trafiłaby przed Trybunał⁴¹.

---

³⁸ M. M. Kenig- Witkowska (red.), *Prawo instytucjonalne Unii europejskiej*, Warszawa 2006, s. 354-362.

³⁹ TFUE, op.cit.

⁴⁰ E. Krzysztofik, *System ochrony prawnej w Unii Europejskiej*, [w:] A. Kuś (red.), *Prawo Unii Europejskiej z uwzględnieniem Traktatu z Lizbony*, Lublin 2010, s. 289.

⁴¹ M. M. Kenig- Witkowska (red.), *Prawo*, op.cit. s. 367.

Obowiązek wystąpienia z pytaniem prejudycjalnym do Trybunału zgodnie z artykułem 267 TFUE⁴², istnieje dla sądów, od orzeczeń których nie służy odwołanie według prawa krajowego. W doktrynie panują dwa poglądy co do rozumienia tego zapisu traktatowego.

Teoria abstrakcyjna stanowi, iż zobowiązanym do zadania pytania wstępnego jest sąd ostatniej instancji w skali państwowej, czyli sąd najwyższy. Teoria konkretna zaś uznaje, że takim sądem nie jest sąd najwyższy, lecz sąd od orzeczeń którego nie służy odwołanie w danej sprawie. W swoim orzecznictwie Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej uznaje za właściwą teorię konkretną⁴³.

Punkt 2.2. Doktryny *acte éclairée* i *acte clair*

Doktryny *acte éclairée*, czyli doktryna spraw wyjaśnionych oraz *acte clair* doktryna spraw jasnych, służą łagodzeniu obowiązku zadawania pytań prejudycjalnych przez sądy ostatniej instancji w sprawach o dokonanie wykładni.

Doktryna *acte éclairée* może być wykorzystana, jeśli zachodzą łącznie dwa warunki: po pierwsze- Trybunał w przeszłości rozpatrywał sprawę identyczną pod względem prawnym, po drugie- porównywalną pod względem faktycznych okoliczności sprawy.

Doktryna *acte clair* uwalnia od takiego zobowiązania wówczas, gdy przepis unijny jest oczywisty i nie budzi obiekcji interpretacyjnych⁴⁴.

Gdy zachodzą obie wyżej wymienione przesłanki sąd ostatniej instancji nie musi zwracać się z pytaniem wstępnym. Jednakże, jeśli chce uzyskać odpowiedź od Trybunału może oczywiście to zrobić.

Powyższe zasady nie mają zastosowania do stwierdzenia nieważności aktu unijnego. W przypadku, gdy Trybunał orzekł o nieważności aktu, reszta członków Unii Europejskiej nie powinna stosować takiego aktu ze względu na zasadę pewności prawa. Sądy, które wciąż nie mają pewności, co do ważności

---

⁴² TFUE, op.cit.

⁴³ M. Pyka, B. Wojtyński (red.), *Prawo ustrojowe Unii Europejskiej*, Warszawa 2010, s. 178.

⁴⁴ E. Krzysztofik, *System ochrony prawnej w Unii Europejskiej*, [w:] A. Kuś (red.), *Prawo Unii Europejskiej z uwzględnieniem Traktatu z Lizbony*, Lublin 2010, s. 289-290.

aktu mogą zadać następne pytanie wstępne w sprawie rozstrzyganej uprzednio przez Trybunał. Możliwość taką mają wszystkie sądy państw członkowskich, włącznie z tym, który pierwszy podnosił tę kwestię i powziął dalsze wątpliwości⁴⁵.

Podrozdział 3. Przedmiot pytania prejudycjalnego

Przedmiotem pytania prejudycjalnego jest „wykładania traktatów oraz ważność i wykładnia aktów przyjętych przez instytucje, organy lub jednostki organizacyjne Unii”⁴⁶.

Tylko prawo pierwotne podlega wykładni przez Trybunał. Interpretacji podlegają jedynie takie akty jak: Traktat o Unii Europejskiej, Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, protokoły i konwencje dodatkowe do traktatów, traktaty zmieniające i uzupełniające, umowy akcesyjne, Karta Praw Podstawowych Unii Europejskiej, zasady ogólne prawa unijnego⁴⁷, akty zasadnicze dla Rady i Rady Europejskiej⁴⁸.

Badanie ważności oraz wykładni prawa pochodnego wydanego przez instytucje i organy unijne obejmuje akty wiążące – rozporządzenia, dyrektywy, decyzje Unii Europejskiej oraz niewiążące – opinie i zalecenia oraz pozostałe akty prawne wydawane przez organy, instytucje i jednostki unijne, jeśli wywołują skutki prawne⁴⁹. Trybunał jest upoważniony również do sprawdzania ważności i wykładni tzw. umów mieszanych⁵⁰. Pod pojęciem organów i instytucji, których akty podlegają interpretacji i badaniu ważności przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej rozumiemy: Parlament Europejski, Komisję Europejską, Radę Europejską, Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej, Trybunał Obrachunkowy oraz Europejski Bank Centralny⁵¹. Traktat z Lizbony umożliwił jurysdykcję Trybunału w tym zakresie także nad

---

⁴⁵ D. Kornobis- Romanowska, *Sąd krajowy w prawie wspólnotowym*, Kraków 2007, s. 117-118.

⁴⁶ TFUE, op.cit.

⁴⁷ A. Wróbel (red.), *Stosowanie prawa Unii Europejskiej przez sądy*, Warszawa 2010, s. 590.

⁴⁸ I. Skomerska- Muchowska, *Pytania prejudycjalne sądów krajowych*, [w:] A. Wyrozumska (red.), *System ochrony prawnej w Unii Europejskiej. Tom V*, Warszawa 2010, s. 318.

⁴⁹ A. Wróbel (red.), *Stosowanie prawa*, op.cit, s. 591-592.

⁵⁰ I. Skomerska- Muchowska, *Pytania prejudycjalne*, op.cit, s. 320.

⁵¹ A. Wróbel (red.), *Stosowanie prawa*, op.cit, s. 592.

aktami jednostek organizacyjnych Unii. Jest on kompetentny do badania np. aktów agencji unijnych, Europejskiego Biura Policji⁵². Sąd krajowy nie może samodzielnie zadecydować o braku ważności aktu unijnego, prawo umożliwia mu jednak zawieszenie stosowania aktu prawnego, wobec którego powziął wątpliwości⁵³. Sąd krajowy może natomiast samodzielnie dokonywać wykładni⁵⁴.

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej jest władny do rozpatrzenia zapytania wstępnego powtórnie w tej samej sprawie, dotyczącym interpretacji wydanego przez niego orzeczenia wstępnego, nigdy zaś w kwestii jego ważności. Sytuacja taka zachodzi, gdy sąd prosi o wyjaśnienie niezrozumiałego dla niego wyroku Trybunału, zadaje inne pytanie wstępne lub przedstawia nowe okoliczności, które wpłynęłyby na odmienne stanowisko Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w tej sprawie⁵⁵.

Traktat z Lizbony przysporzył Trybunałowi Sprawiedliwości nowych uprawnień w zakresie rozpatrywania pytań prejudycjalnych w płaszczyźnie przestrzeni wolności, bezpieczeństwa, sprawiedliwości. Sądy państw członkowskich, które zgodziły się na właściwość orzekania Trybunału w byłym III filarze mogą zadawać pytania wstępne dotyczące aktów wydanych przed wejściem w życie Traktatu lizbońskiego, przez okres pięciu lat, chyba że wcześniej zostaną zastąpione lub powstaną na bazie nowego porządku prawnego. Polska nie wyraziła zgody na jurysdykcję Trybunału w czasach III filaru, dlatego obecnie może zadawać pytania wstępne tylko w stosunku do aktualnych traktatów. W ramach stanów związanych z przepływem osób (np. azylu, wiz) sądy państw członkowskich każdego szczebla mogą wystosować pytanie wstępne, niezależnie od tego czy stanowią sąd ostatniej instancji.

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej nie jest władny do stwierdzenia nieważności krajowych aktów prawnych. Również Wspólna

---

⁵²I. Skomerska-Muchowska, *Pytania prejudycjalne sądów krajowych*, [w:] A. Wyrozumska (red.), *System ochrony prawnej w Unii Europejskiej. Tom V*, Warszawa 2010, s. 318, s. 321.

⁵³E. Krzysztofik, *System ochrony prawnej w Unii Europejskiej*, [w:] A. Kuś (red.), *Prawo Unii Europejskiej z uwzględnieniem Traktatu z Lizbony*, Lublin 2010, s. 290.

⁵⁴K. Piasecki, *Zarys sądowego prawa procesowego Unii Europejskiej*, Warszawa 2009 s. 315.

⁵⁵E. Krzysztofik, *System ochrony prawnej*, op.cit., s. 291.

Polityka Zagraniczna i Bezpieczeństwa nie podlega jurysdykcji Trybunału⁵⁶. Kolejnym wyłączeniem jest brak kompetencji do analizowania międzynarodowych umów, których stronami są pojedyncze państwa członkowskie Unii Europejskiej, nie może rozpatrywać prawa krajowego, które ma realizować przepisy unijne⁵⁷.

Punkt 3.1. Forma pytania prejudycjalnego

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej nie odpowiada na pytania hipotetyczne lub niepozostające w żadnym związku z przedstawią sprawą⁵⁸. Zgodnie ze wskazówkami zawartymi w Nocie informacyjnej wydanej przez Trybunał Sprawiedliwości, orzeczenia sądu krajowego na podstawie, którego formułuje on pytanie prejudycjalne, wydawane jest w postaci przewidzianej porządkiem prawnym danego kraju, odpowiedniej dla spraw incydentalnych. Ze względu na to, że istnieje konieczność przekładu wniosku na inne języki powinien cechować się lapidarnością, wyrazistością i prostotą sformułowań. Wniosek o wydanie orzeczenia wstępnego jest dokumentem, które stanowi podstawę postępowania przed Trybunałem a więc musi zawierać nieodzowne informacje by Trybunał mógł na jego podstawie procesować. Nota informacyjna wskazuje, iż wniosek powinien zawierać się w maksymalnie dziesięciu stronach. Powinno się w nim określić przedmiot sporu, zawrzeć okoliczności faktyczne, wskazać przepisy unijne oraz prawa krajowego, mające odniesienie do danej sytuacji, motyw, dla którego zadaje pytanie Trybunałowi, związek prawa krajowego z unijnym dotyczący konkretnej sprawy oraz argumenty podnoszone przez strony. Pytanie prejudycjalne zamieszcza się na końcu lub początku wniosku o wydanie orzeczenia wstępnego, które może zawierać również opinię sądu krajowego, co do rozstrzygnięcia sprawy⁵⁹. Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej wyznacza szeroką granicę tolerancji w stosunku do formy pytania

---

⁵⁶ M. Pyka, B. Wojtyniak (red.), *Prawo ustrojowe Unii Europejskiej*, Warszawa 2010, s. 177.

⁵⁷ A. Wróbel (red.), *Stosowanie prawa Unii Europejskiej przez sądy*, Warszawa 2010, s. 592.

⁵⁸ *Ibidem*, s.626.

⁵⁹ Nota informacyjna, op.cit.

prejudycjalnego. Jego nie prawidłowe skonstruowanie nie jest równoznaczne z oddaleniem sprawy *ex officio*⁶⁰.

Z przytaczanej Noty nie wynika obowiązek przesłania akt sprawy, powstałych podczas postępowania w państwie członkowskim, Trybunałowi Sprawiedliwości Unii Europejskiej. Trybunał ponadto ma możliwość ingerencji w redakcję wniosku, zmieniając je samodzielnie tak by spełniało wymagania, nie potrzebując na to zgody sądu krajowego, gdyż nie jest jego treścią związany. Trybunał nie rozpatruje otwartych pytań prejudycjalnych zgadza się natomiast odpowiadać na pytania zamknięte wymagające jednoznacznych odpowiedzi⁶¹.

Językiem, w którym toczy się postępowanie przez Trybunałem jest język urzędowy państwa członkowskiego, który zadał pytanie. Wniosek sporządzony jest w ojczystym języku strony, jednakże jest on tłumaczony na wszystkie języki oficjalne Unii Europejskiej i przedkładany pozostałym państwom członkowskim w oryginale wraz z tłumaczeniem. Jeżeli wniosek jest bardzo długi, można przetłumaczyć tylko jego streszczenie, zawierające istotne elementy. Według Statutu Trybunału orzeczenie sądu krajowego jest przekazywane również państwom Europejskiego Obszaru Gospodarczego, Urzędowi Nadzoru Europejskiego Stowarzyszenia o Wolnym Handlu, państwu trzeciemu, które uczestniczy w postępowaniu w trybie prejudycjalnym.

Publikacją zajmuje się Sekretarz Trybunału Sprawiedliwości. Zamieszcza on komunikat tłumaczony na wszystkie unijne języki urzędowe w Dzienniku Urzędowym - Serii C, zawierający wskazanie stron, zakres pytania wstępnego.

Wniosek wysyła się na adres Sekretariatu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w Luksemburgu, listem poleconym⁶².

Podrozdział 4. Procedura

Postępowanie w trybie prejudycjalnym jest postępowaniem niespornym, które ma na celu wsparcie sądu krajowego. Podmiot, który zadaje pytanie

---

⁶⁰ J. W. Tkaczyński, R. Potorski, R. Willa, *Unia Europejska wybrane aspekty ustrojowe*, Toruń 2007, s.169.

⁶¹ M. Wąsek- Wiaderek, E. Wojtaszek- Mik (red.), *Pytanie prejudycjalne do Trybunału Sprawiedliwości Wspólnot Europejskich*, Warszawa 2007, s. 59-60.

⁶² *Ibidem*, s. 61-62.

wstępne, czyli sąd państwa członkowskiego, powinien to zrobić po przesłuchaniu stron w postępowaniu krajowym jak wskazuje na to Nota informacyjna, stworzona przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej, ale nie jest to obligatoryjne⁶³. Sąd krajowy do wniosku może, ale nie musi załączyć kopii ważnych akt sprawy⁶⁴. Wraz z wystosowaniem pytania następuje zawieszenie postępowania sądowego w kraju, rozstrzygnięcie takie podlega zaskarżeniu zgodnie z procedurą krajową. Trybunał Sprawiedliwości może odrzucić pytanie wstępne, jeśli nie spełnia ono warunków np. jest hipotetyczne⁶⁵. Regulacja dotycząca procedury znajduje się w rozdziale 9 tytułu III Regulaminu Trybunału Sprawiedliwości oraz w tytule III Statutu Trybunału. Przepisy te stanowią, iż wyróżnia się fazę pisemną a następnie ustną postępowania⁶⁶.

Faza pisemna postępowania prejudycjalnego rozpoczyna się złożeniem wniosku z pytaniem wstępnym. Kolejną rzeczą jest jego opublikowanie w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej. Sekretariat Trybunału niezwłocznie powiadamia o tym podmioty wskazane w artykule 23 Statutu Trybunału Sprawiedliwości, w zależności od określonych tam okoliczności są to: strony procesu, państwa członkowskie, Komisja Europejska, Rada, Europejski Bank Centralny, Parlament Europejski, państwa - strony Porozumienia o Europejskim Obszarze Gospodarczym niebędące członkami Unii Europejskiej, Urząd Nadzoru EFTA, państwa niebędące członkami Unii, gdy uprawnienie takie wynika z zawartej z Radą umowy. Wskazane podmioty mogą przedstawiać Trybunałowi swoje uwagi w terminie 2 miesięcy, przy czym termin zostaje zachowany nie poprzez datę stempla pocztowego a z dniem wpłynięcia dokumentów do Trybunału. Sprawa przed Trybunałem toczy się w języku urzędowym sądu krajowego, mimo iż językiem roboczym Trybunału Sprawiedliwości jest język francuski. W procesie prejudycjalnym nie mogą brać udziału osoby fizyczne ani prawne. Wyjątek stanowi, że mogą zostać one dopuszczone o ile w rozprawie krajowej uzyskały status interwenienta. Następnym etapem postępowania

---

⁶³ E. Krzysztofik, *System ochrony prawnej w Unii Europejskiej*, [w:] A. Kuś (red.), *Prawo Unii Europejskiej z uwzględnieniem Traktatu z Lizbony*, Lublin 2010, s. 293.

⁶⁴ M. Pyka, B. Wojtyniak (red.), *Prawo ustrojowe Unii Europejskiej*, Warszawa 2010, s. 181.

⁶⁵ E. Krzysztofik, *System*, op.cit., s.294.

⁶⁶ M. Pyka, B. Wojtyniak (red.), *Prawo ustrojowe*, op.cit. s. 182.

pisemnego jest stworzenie dokumentu wewnętrznego Trybunału jakim jest sprawozdanie wstępne. Zawiera ono odniesienie sędziego sprawozdawczego co do spełniania wymogów formalnych. 3 tygodnie przed posiedzeniem administracyjnym jest ono przesyłane każdemu sędziemu oraz rzecznikom generalnym. Fazę pisemną kończy posiedzenie administracyjne. Jeżeli strona nie wniosła w ciągu 3 tygodni od otrzymania pism procesowych wniosku o rozprawę ustną to na wniosek rzecznika generalnego Trybunał może od niej odstąpić⁶⁷.

Fazę ustną postępowania w trybie prejudycjalnym poprzedza wyznaczenie terminu rozprawy przez sędziego sprawozdawczego, oraz przesłanie stronie na około 3 tygodni przed rozprawą tzw. sprawozdania na rozprawę, które zawiera opis sytuacji prawnej i faktycznej. Przebieg rozprawy ustnej wygląda następująco: 30 minutowe wystąpienie stron następnie występują według alfabetu państwa członkowskie Unii Europejskiej, organy unijne a na końcu zabiera głos Komisja Europejska. Postępowanie przed Trybunałem Sprawiedliwości Unii Europejskiej jest jawne z udziałem publiczności, z możliwością wyłączenia jawności w wyjątkowych okolicznościach. Stanowisko rzecznika generalnego, które jest ogłaszane w terminie od 4 do 6 tygodni finalizuje fazę ustną⁶⁸.

Wyrokowanie poprzedza tajna narada Trybunału oraz głosowanie lub wymiana pisemnych opinii sędziów między sobą, co do orzeczenia. Pisane jest ono po francusku następnie tłumaczone na język postępowania prejudycjalnego i publikowane w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej w Serii C⁶⁹.

W procedurze prejudycjalnej możemy wyróżnić dwie szczególne postacie, to jest: postępowanie przyspieszone oraz pilny tryb prejudycjalny⁷⁰. Orzeczenie wstępne jest wiążące. Po jego uzyskaniu sąd krajowy wznowia

---

⁶⁷ M. Wąsek- Wiaderek, E. Wojtaszek- Mik (red.), *Pytanie prejudycjalne do Trybunału Sprawiedliwości Wspólnot Europejskich*, Warszawa 2007, s. 65-69.

⁶⁸ *Ibidem*, s. 70-71.

⁶⁹ *Ibidem*, s. 72.

⁷⁰ M. Pyka, B. Wojtyniak (red.), *Prawo ustrojowe Unii Europejskiej*, Warszawa 2010, s. 182.

rozprawę i wydaje wyrok zgodny z orzeczeniem Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej⁷¹.

Tryb przyspieszony procedury prejudycjalnej stosuje się, gdy sąd wykaże iż jest to sprawa priorytetowa. Propozycję użycia tego trybu składa sędzia sprawozdawca po zasięgnięciu opinii rzecznika generalnego, ostateczna decyzja należy do prezesa Trybunału⁷².

Pilny tryb prejudycjalny ma zastosowanie wyłącznie do spraw z zakresu przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, wobec osób pozbawionych wolności⁷³.

Podrozdział 5. Skutki orzeczenia wstępnego

Orzeczenie wstępne Trybunał wydaje w postaci wyroku albo postanowienia, które jest wiążące tylko dla stron i względem konkretnej sprawy w momencie jego ogłoszenia⁷⁴. Wyrok jest rozstrzygający i nie podlega zaskarżeniu. Obowiązuje on sądy krajowe w całej strukturze instancyjnej. Orzeczenia wstępne mają charakter deklaratoryjny a więc nie tworzą praw tylko je stwierdzają. W zakresie ważności lub wykładni prawa pochodnego wywołuje skutek *ex tunc* a więc od chwili wejścia w życie aktu, który był przedmiotem procesu. Sąd państwa członkowskiego nie posiada uprawnień do samodzielnego usunięcia uznanego przez Trybunał aktu za nieważny, z obrotu prawnego, może on co najwyżej zawiesić jego stosowanie, oraz zawiesić akty krajowe wydane na jego podstawie. Niezwłocznie taki wadliwy akt organy ustawodawcze powinny anulować. Orzeczenie wstępne wydane w sprawie wykładni prawa pierwotnego obowiązuje również od chwili wydania aktu unijnego, tylko między stronami i do konkretnej sprawy. Sporadycznie Trybunał Sprawiedliwości odchodzi od zasady *ex tunc* na rzecz *ex nunc*, pod którym rozumiemy związanie badanym przepisem unijnym od momentu wydania orzeczenia wstępnego a nie aktu

---

⁷¹ E. Krzysztofik, *System ochrony prawnej w Unii Europejskiej*, [w:] A. Kuś (red.), *Prawo Unii Europejskiej z uwzględnieniem Traktatu z Lizbony*, Lublin 2010, s. 294.

⁷² M. Wąsek- Wiaderek, E. Wojtaszek- Mik (red.), *Pytanie prejudycjalne do Trybunału Sprawiedliwości Wspólnot Europejskich*, Warszawa 2007, s.73.

⁷³ M. Pyka, B. Wojtyniak (red.), *Prawo ustrojowe Unii Europejskiej*, Warszawa 2010, s. 182.

⁷⁴ *Ibidem*, s. 182.

prawnego. Dzieje się tak ze względu na zapewnienie pewności obrotu prawnego⁷⁵. Sąd krajowy jest zobligowany do zastosowania się do orzeczenia wydanego przez Trybunał w trybie prejudycjalnym. Ostateczna decyzja należy do sądu czy zinterpretowany przez Trybunał przepis ma zastosowanie w sytuacji faktycznej. Formalnie orzeczenia wstępne wiążą tylko w danej sprawie, w praktyce jednak uznawane są przez państwa trzecie, ponieważ są deklaratoryjne oraz celem tych wyroków jest utrzymanie jednolitej wykładni w całej Unii Europejskiej⁷⁶. Podsumowując orzeczenia wstępne wywierają niebagatelne oddziaływanie na prawo unijne, w doktrynie uważa się że ich rola urosła niemal do źródła powstawania prawa, wywołują dużo większy wpływ niż wynika to formalnie z przepisów prawa⁷⁷.

---

⁷⁵ E. Krzysztofik, *System ochrony prawnej w Unii Europejskiej*, [w:] A. Kuś (red.), *Prawo Unii Europejskiej z uwzględnieniem Traktatu z Lizbony*, Lublin 2010, s. 291-292.

⁷⁶ A. Wróbel (red.), *Stosowanie prawa Unii Europejskiej przez sądy*, Warszawa 2010, s. 630-633.

⁷⁷ M. M. Kenig- Witkowska (red.), *Prawo instytucjonalne Unii europejskiej*, Warszawa 2006, s. 392-393.

Rozdział 2. Ogólne dane statystyczne

Rozdział drugi przedstawia ogólną statystykę liczbową i przedmiotową pytań prejudycjalnych zadawanych przez wszystkie państwa członkowskie Unii Europejskiej. Przedstawiono działalność Trybunału Sprawiedliwości w zakresie powyższej instytucji w latach 1954-2009, średni czas trwania postępowania prejudycjalnego, formy ostatecznych rozstrzygnięć w 2009 roku, liczbę spraw niezakończonych oraz zakończonych, zastosowanie trybu przyspieszonego oraz trybu pilnego przez Trybunał. W rozdziale tym również zaprezentowano statystykę przedmiotową obrazującą kategorie, których dotyczą pytania prejudycjalne. Bazę źródłową rozdziału stanowi coroczne sprawozdanie wydawane przez Trybunał Sprawiedliwości - statystyka sądowa z 2009 roku.

Podrozdział 1. Statystyka liczbowa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej

Trybunał Sprawiedliwości został ustanowiony na podstawie Traktatu tworzącego Europejską Wspólnotę Węgla i Stali¹ w 1952 roku. Tabela nr 1 przedstawia liczbę nowych pytań prejudycjalnych w poszczególnych latach wpływających do Trybunału Sprawiedliwości.

Analizując dane z tabeli nr 1 można zauważyć, iż istnieje stała, wzrostowa tendencja liczby zapytań prejudycjalnych wnoszonych do Trybunału². Od 1961 r. do 1977 roku 9 państw Wspólnot Europejskich każdego roku zadało łącznie poniżej stu pytań do Trybunału. Liczba ta niewiele wzrosła, wciąż nie przekraczając 200 pytań prejudycjalnych rocznie, w latach 1978-1992, co mogło być spowodowane przystąpieniem nowych państw tj. Grecji, Hiszpanii, Portugalii a także w okresie późniejszym – Zjednoczenie Niemiec i włączenie

---

¹ Traktat Ustanawiający Europejską Wspólnotę Węgla i Stali, [on-line], dostępne w Internecie: http://polskawue.gov.pl/files/polska_w_ue/prawo/traktaty/Traktat_EWWiS.pdf, [dostęp: 27 kwietnia 2011 r.].

² *Zmiany organizacyjne w Trybunale Sprawiedliwości i jego działalność w 2009r.*, [w:] *Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej Sprawozdanie roczne 2009*, Luksemburg 2010, s.11, [on-line], dostępne w Internecie: http://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2010-05/ra09_activite_cour_final_pl.pdf, [dostęp: 21 maja 2011r.].

byłych landów NRD do Republiki Federalnej. Liczba 200 pytań rocznie była regularnie przekraczana w kolejnych latach działalności Trybunału, tym samym stawiając instytucję zapytania prejudycjalnego jako najczęściej używany instrument państw członkowskich, wystosowywany do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w tym czasie. Od 2005 roku po piątym rozszerzeniu Unii Europejskiej istnieje tendencja wzrostowa. Najwyższy stan w historii Trybunału zanotowano w 2009 roku, w którym to zadano aż 302 odesłania prejudycjalne.

Tabela 1. Działalność Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w latach 1952- 2009.

Lata	Skargi bez pośrednie	Odesłania prejudycjalne	Odwolania	Odwolania w przedmiocie środków tymczasowych lub interwencji	Wnioski o wydanie opinii	Łącznie	Wnioski o zastosowanie środków tymczasowych	Wyroki/Opinie
1953	4					4		
1954	10					10		2
1955	9					9	2	4
1956	11					11	2	6
1957	19					19	2	4
1958	43					43		10
1959	46				1	47	5	13
1960	22				1	23	2	18
1961	24	1			1	26	1	11
1962	30	5				35	2	20
1963	99	6				105	7	17
1964	49	6				55	4	31
1965	55	7				62	4	52
1966	30	1				31	2	24
1967	14	23				37		24
1968	24	9				33	1	27
1969	60	17				77	2	30
1970	47	32				79		64
1971	59	37				96	1	60
1972	42	40				82	2	61
1973	131	61				192	6	80
1974	63	39				102	8	63
1975	61	69			1	131	5	78
1976	51	75			1	127	6	88
1977	74	84				158	6	100
1978	146	123			1	270	7	97
1979	1218	106				1324	6	138
1980	180	99				279	14	132
1981	214	108				322	17	128
1982	217	129				346	16	185
1983	199	98				297	11	151
1984	183	129				312	17	165
1985	294	139				433	23	211
1986	238	91				329	23	174
1987	251	144				395	21	208
1988	193	179				372	17	238
1989	244	139				383	19	188

Tabela 1. Działalność Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w latach 1952- 2009 (cd.).

Lata	Skargi bez po- średnie	Odesłania pre- judycjalne	Odwrota	Odwrota w przedmiocie środków tym- czasowych lub interwencji	Wnioski o wy- danie opinii	Łącznie	Wnioski o za- stosowanie środków tym- czasowych	Wyroki/Opinie ³
1990	221	141	15	1		378	12	193
1991	140	186	13	1	2	342	9	204
1992	251	162	24	1	2	440	5	210
1993	265	204	17			486	13	203
1994	125	203	12	1	3	344	4	188
1995	109	251	46	2		408	3	172
1996	132	256	25	3		416	4	193
1997	169	239	30	5		443	1	242
1998	147	264	66	4		481	2	254
1999	214	255	68	4		541	4	235
2000	197	224	66	13	2	502	4	273
2001	187	237	72	7		503	6	244
2002	204	216	46	4		470	1	269
2003	277	210	63	5	1	556	7	308
2004	219	249	52	6	1	527	3	375
2005	179	221	66	1		467	2	362
2006	201	251	80	3		535	1	351
2007	221	265	79	8		573	3	379
2008	210	288	77	8	1	584	3	333
2009	143	302	104	2	1	552	1	377
Łącznie	8465	6620	1021	79	19	16 204	349	8267

Źródło: *Statystyki Sądowe Trybunału Sprawiedliwości*, [w:] *Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej Sprawozdanie roczne 2009*, Luksemburg 2010, s. 104-105³.

W omawianym w niniejszej pracy okresie funkcjonowania Trybunału Sprawiedliwości, tj. w latach 2005-2009 zadano łącznie 6 620 pytań prejudycjalnych. W ogólnym rozrachunku, rozważana instytucja jest drugą, co do wielkości stosowaną przez państwa członkowskie Unii Europejskiej. Z powyższych danych można wywnioskować, że wraz z powiększaniem się dorobku prawnego Unii Europejskiej pojawia się coraz więcej wątpliwości co do

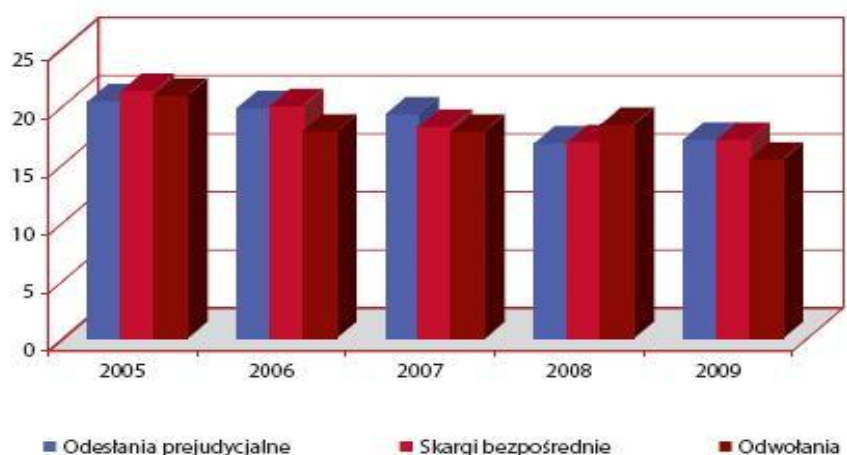
³ *Statystyki Sądowe Trybunału Sprawiedliwości*, [w:] *Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej Sprawozdanie roczne 2009*, Luksemburg 2010, s.104-105, [on-line], dostępne w Internecie: http://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2010-05/ra09_stat_cour_final_pl.pdf, [dostęp: 21 maja 2011r.].

jego stosowania przez sądy krajowe. Instytucja pytania prejudycjalnego stała się powszechnie stosowanym instrumentem przez członków Wspólnoty, umożliwiającym jednolitą wykładnię prawa w całej Unii Europejskiej.

Przedział czasowy postępowania przed Trybunałem, w literaturze przedmiotu przeważnie określany jest na około 20 miesięcy. Z danych statystycznych wynika jednakże, iż mamy do czynienia z wyraźną, ogólną tendencją skracania czasu trwania postępowania prejudycjalnego.

Tabela 2. Czas trwania postępowania prejudycjalnego 2005-2009.

	2005	2006	2007	2008	2009
Odesłania prejudycjalne	20,4	19,8	19,3	16,8	17,1
Pilny tryb prejudycjalny				2,1	2,5
Skargi bezpośrednie	21,3	20	18,2	16,9	17,1
Odwołania	20,9	17,8	17,8	18,4	15,4

Źródło: *Statystyki Sądowe Trybunału Sprawiedliwości*, [w:] *Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej Sprawozdanie roczne 2009*, Luksemburg 2010, s. 98⁴.

Czas trwania postępowania w 2005 roku wynosił 20, 4 miesięcy i obniżał się aż do roku 2008, gdy wyniósł 16, 8 miesięcy. W 2009 r. w porównaniu do roku wyjściowego wykresu nastąpił spadek o ponad 3 miesiące i wyniósł 17, 1 miesiąca. Trybunał w swoim sprawozdaniu rocznym uznał tę tendencję za zadowalającą, efektywną i pozytywną. W odniesieniu do wzrastającej z roku na rok liczby pytań prejudycjalnych do Trybunału Sprawiedliwości, jednocześnie

⁴ *Statystyki Sądowe Trybunału Sprawiedliwości*, [w:] *Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej Sprawozdanie roczne 2009*, Luksemburg 2010, s.98, [on-line], dostępne w Internecie: http://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2010-05/ra09_stat_cour_final_pl.pdf, [dostęp: 21 maja 2011r.].

skrócenie czasu trwania postępowania wynika z reorganizacji sposobu urzędowania w ostatnich latach oraz częstszego wykorzystania nowych instytucji proceduralnych, których celem jest skrócenie przeprowadzenia procesów, takich jak: pilny tryb prejudycjalny lub tryb przyspieszony⁵. Postępowanie w trybie pilnym w 2008 roku trwało średnio 2,1 miesiąca, w następnym roku okres ten uległ wydłużeniu do 2,5 miesiąca. Oznacza to, że ta specjalna procedura spełnia swe zadanie, jakim jest rozpatrzenie kwestii pozbawienia wolności, w jak najmniej uciążliwym czasie dla osoby zatrzymanej.

Niemalże dwuletni okres dzielący czas od wystąpienia z wnioskiem o rozpatrzenie pytania prejudycjalnego przez Trybunał Sprawiedliwości do wydania przez niego ostatecznego rozstrzygnięcia jest jednak dla wielu sądów krajowych nie do zaakceptowania. Sparaliżowanie całego postępowania tak długim czasem może negatywnie wpływać na autorytet sądów krajowych, a w konsekwencji do zaniechania przedkładania Trybunałowi pytań wstępnych⁶.

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej wydał w 2009 roku łącznie 228 rozstrzygnięć w kwestii odesłań prejudycjalnych, na które składają się: 188 wyroków, 22 postanowienia zawierające rozstrzygnięcie w sprawie oraz 18 innych postanowień, co przedstawia tabela nr 3.

W 2009 roku Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej wydał rekordową liczbę rozstrzygnięć w formie wyroków tj. łącznie 377, w tym 188 w materii pytań prejudycjalnych⁷. Liczba ta stanowi niemal połowę wszystkich wyroków wydanych łącznie w pozostałych sprawach, czyli skarg, odwołań, i postępowań szczególnych.

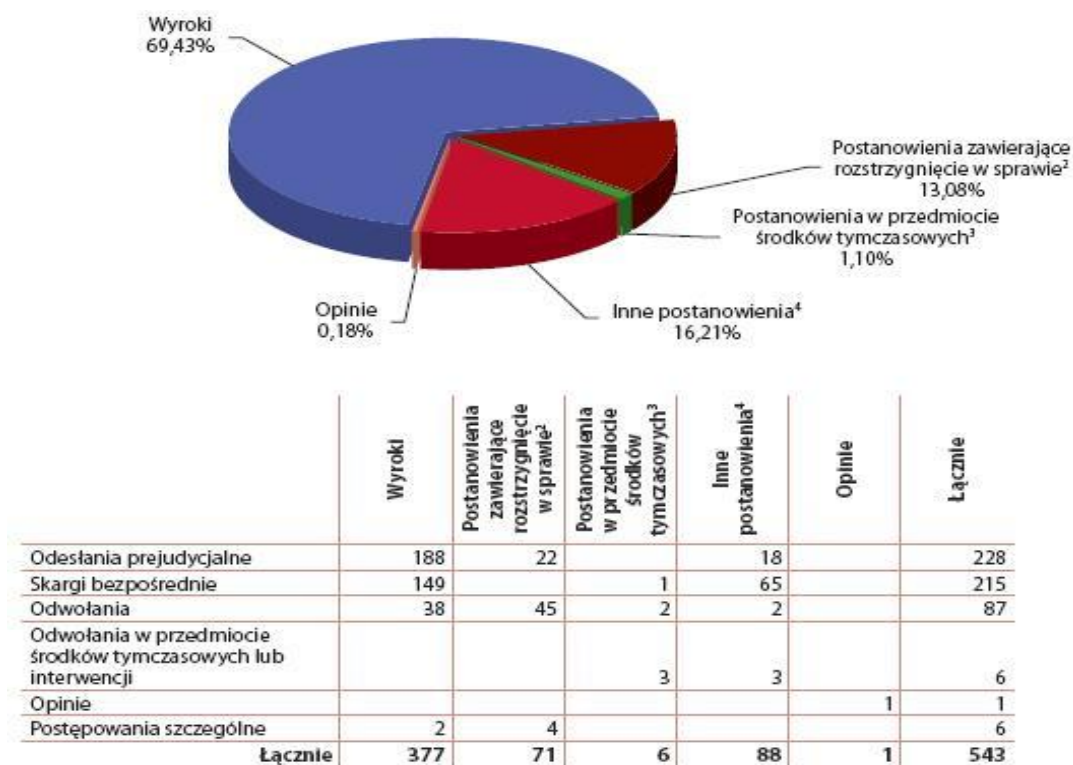
---

⁵ *Zmiany organizacyjne w Trybunale Sprawiedliwości i jego działalność w 2009r.*, [w:] *Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej Sprawozdanie roczne 2009*, Luksemburg 2010, s.10-11, [on-line], dostępne w Internecie: http://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2010-05/ra09_activite_cour_final_pl.pdf, [dostęp: 21 maja 2011r.].

⁶ K. Kukuryk, *Postępowanie w sprawach wydawanie orzeczeń wstępnych w świetle przyszłego rozszerzenia Unii Europejskiej*, [w:] C. Mik (red.), *Wymiar sprawiedliwości w Unii Europejskiej*, Toruń 2001, s.201-202.

⁷ *Ibidem*, s. 91.

Tabela 3. Końcowe rozstrzygnięcia Trybunału Sprawiedliwości w 2009 roku.

Źródło: *Statystyki Sądowe Trybunału Sprawiedliwości*, [w:] *Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej Sprawozdanie roczne 2009*, Luksemburg 2010, s. 91⁸.

W omawianym roku Trybunał Sprawiedliwości wydał 22 postanowienia rozstrzygające w sprawie. Do zakresu tych postanowień nie wchodzi takie, które kończą postępowanie, aczkolwiek nie poprzez wykreślenie sprawy, jej umorzenie lub przekazanie Sądowi Pierwszej Instancji. Postanowienia te wchodzi natomiast w ramy tzw. innych postanowień, których Trybunał wydał 18 w ciągu tego roku. Około 83 % wszystkich rozstrzygnięć końcowych w odniesieniu do procedury prejudycjalnej zakończonych jest wyrokami.

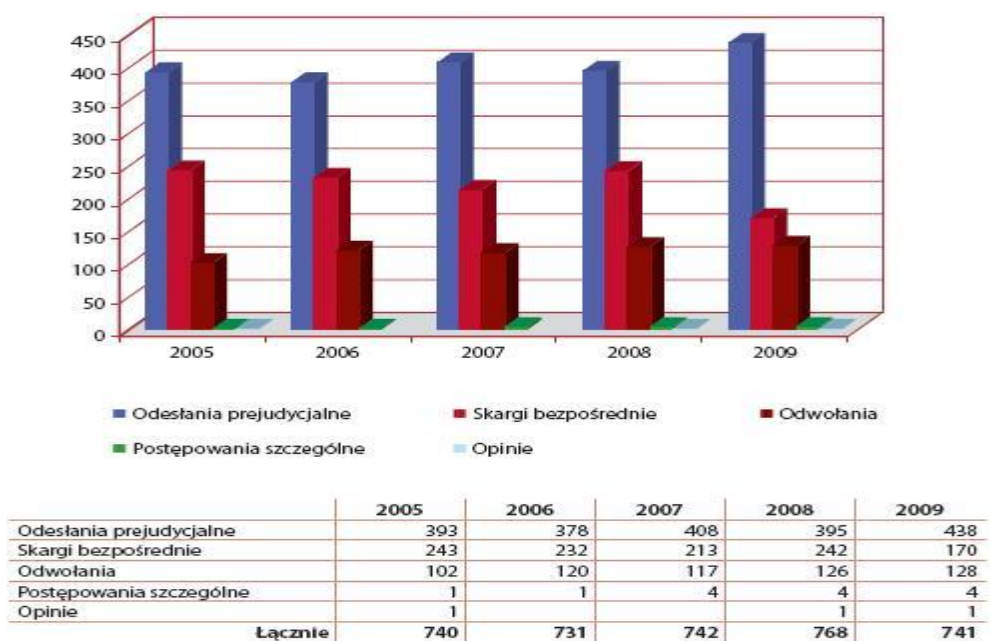
Wyrokowanie przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej odbywa się na posiedzeniu niejawnym, za to ogłoszenie wyroku następuje już jawnie. Niezbędnymi elementami każdego wyroku jest wskazanie, że wydał go

⁸ *Statystyki Sądowe Trybunału Sprawiedliwości*, [w:] *Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej Sprawozdanie roczne 2009*, Luksemburg 2010, s.91, [on-line], dostępne w Internecie: http://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2010-05/ra09_stat_cour_final_pl.pdf, [dostęp: 21 maja 2011r.].

Trybunał, data jego ogłoszenia, nazwiska składu sędziowskiego oraz rzecznika generalnego i sekretarza, wskazanie stron postępowania i ich pełnomocników, żądania stron, informacja o wysłuchaniu rzecznika, stan faktyczny, motywy oraz sentencja wraz z decyzją o kosztach. Procedura przewiduje wydanie wyroku w trybie zaocznym, gdy osoba pomimo zawiadomienia nie złożyła stosownych wniosków. Oryginał wyroku pozostaje w sekretariacie Trybunału, strony zaś uzyskują jedynie uwierzytelnione odpisy. Wyrok jest wiążący po jego ogłoszeniu⁹.

Najwyższą liczbę 302 pytań prejudycjalnych zadano Trybunałowi w 2009 roku. W tym samym roku zakończono 228 postępowań, jednakże 438 spraw wciąż było w toku rozpoznawania.

Tabela 4. Sprawy w toku- stan na dzień 31 grudnia.

Źródło: *Statystyki Sądowe Trybunału Sprawiedliwości*, [w:] *Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej Sprawozdanie roczne 2009*, Luksemburg 2010, s. 99¹⁰.

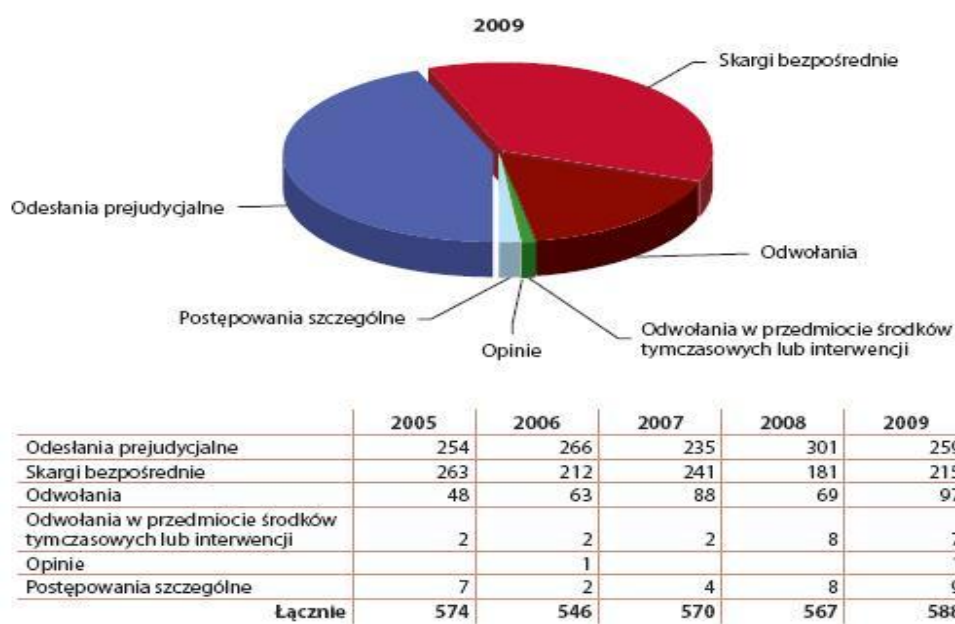
⁹ M. Sitek, *Instytucje i organy Unii Europejskiej w świetle postanowień Traktatu Lizbońskiego*, Józefów 2010, s. 110-111.

¹⁰ *Statystyki Sądowe Trybunału Sprawiedliwości*, [w:] *Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej Sprawozdanie roczne 2009*, Luksemburg 2010, s.99, [on-line], dostępne w Internecie: http://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2010-05/ra09_stat_cour_final_pl.pdf, [dostęp: 21 maja 2011r.].

W latach 2005-2009 przeważała raczej tendencja wzrostowa spraw pozostających w toku rozpatrywania. Pod koniec 2005 roku w Trybunale pozostawało 393 pytań nierozwiązanych, w 2007 roku liczba ta przekroczyła próg 400, w 2009 roku wyniosła już 438 odesłań prejudycjalnych i stanowiła ponad połowę ogólnej liczby spraw toku na dzień 31 grudnia w 2009 roku. Wzrost owej liczby wynika ze stałego przyrostu zadawania pytań wstępnych Trybunałowi przez sądy krajowe. Jednakże jak wykazywano wyżej istnieje pozytywna tendencja skracania czasu ich rozpatrywania, co świadczy o dobrym zorganizowaniu pracy Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej.

Poniższa tabela nr 5 ukazuje liczbę zakończonych spraw w poszczególnych latach.

Tabela 5. Sprawy zakończone w okresie 2005- 2009r.

Źródło: *Statystyki Sądowe Trybunału Sprawiedliwości*, [w:] *Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej Sprawozdanie roczne 2009*, Luksemburg 2010, s. 90¹¹.

Dane z 2009 roku – określające stan 259 spraw zakończonych, różnią się od liczby spraw podanej w tabeli nr 3, dotyczącej końcowych rozstrzygnięć

¹¹ *Statystyki Sądowe Trybunału Sprawiedliwości*, [w:] *Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej Sprawozdanie roczne 2009*, Luksemburg 2010, s.90, [on-line], dostępne w Internecie: http://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2010-05/ra09_stat_cour_final_pl.pdf, [dostęp: 21 maja 2011r.].

w 2009 roku, to jest 228, ponieważ w odróżnieniu od niej tabela nr 5 obejmuje wszystkie sprawy, niezależnie od tego czy w toku postępowania zostały połączone w jedną. Każda z tabel została skonstruowana w oparciu o inaczej zakwalifikowane dane. Zgodnie z danymi statystycznymi udostępnianymi przez Trybunał Sprawiedliwości w formie sprawozdań rocznych, najmniej spraw zakończono w 2007 roku a najwięcej w 2008 roku.

Rozpoznanie spraw w trybie przyspieszonym unormowane jest artykułami 62a oraz 104a regulaminu Trybunału Sprawiedliwości¹², obowiązującymi od 1 lipca 2000 r.¹³

Tabela 6. Tryb przyspieszony 2005- 2009.

	2005		2006		2007		2008		2009	
	Uwzględnienie	Oddalenie	Uwzględnienie	Oddalenie	Uwzględnienie	Oddalenie	Uwzględnienie	Oddalenie	Uwzględnienie	Oddalenie
Skargi bezpośrednie						1				
Odesłania prejudycjalne		5		5		6	2	6		3
Odwołania						1				1
Postępowania szczególne										1
Łącznie		5		5		8	2	6		5

Źródło: *Statystyki Sądowe Trybunału Sprawiedliwości*, [w:] *Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej Sprawozdanie roczne 2009*, Luksemburg 2010, s. 101¹⁴.

Rozpoznanie pytania prejudycjalnego w trybie przyspieszonym musi być poprzedzone wykazaniem przez sąd krajowy, iż sprawa jest nie cierpiąca zwłoki. W początkach omawianego okresu żadne odesłanie prejudycjalne zdaniem Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, nie spełniało wymagań określonych w Regulaminie¹⁵. W 2005 roku zadano Trybunałowi 5 pytań prejudycjalnych i wszystkie oddalono, w następnym roku sytuacja powtórzyła się. W 2007 roku zadano 6 pytań i wszystkie odrzucono. Pierwsze pytania, które

¹² Regulamin Trybunału, op.cit.

¹³ *Statystyki Sądowe Trybunału Sprawiedliwości*, [w:] *Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej Sprawozdanie roczne 2009*, Luksemburg 2010, s. 101, [on-line], dostępne w Internecie: http://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2010-05/ra09_stat_cour_final_pl.pdf, [dostęp: 21 maja 2011r.].

¹⁴ *Ibidem*, s.101.

¹⁵ Regulamin Trybunału, op.cit.

uwzględniono miały miejsce w 2008 roku, gdy uznano 2 na 6 pytań prejudycjalnych skierowanych do Trybunału. Te uwzględnione pytania są jedynymi rozpoznawanymi sprawami w trybie przyspieszonym w latach 2005-2009, spośród wszystkich instytucji prawnych możliwych do rozstrzygnięcia przez Trybunał, czyli skarg bezpośrednich, odwołań i postępowań szczególnych. We wszystkich rodzajach spraw, łącznie z odesłaniami prejudycjalnymi, w 2009 roku pięciokrotnie wnoszono o postępowanie przyspieszone. Wszystkie wnioski zostały oddalone, ponieważ żaden z nich nie spełniał przesłanek¹⁶. Uwzględnienie wniosku o tryb przyspieszony lub jego odrzucenie następuje w drodze postanowienia wraz z uzasadnieniem Prezesa Trybunału¹⁷.

Tabela 7. Pilny tryb prejudycjalny 2008-2009.

	2008			2009		
	Uwzględnienie	Oddalenie	Łącznie	Uwzględnienie	Oddalenie	Łącznie
Pilny tryb prejudycjalny	3	3	6	2	1	3

Źródło: *Statystyki Sądowe Trybunału Sprawiedliwości*, [w:] *Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej Sprawozdanie roczne 2009*, Luksemburg 2010, s. 102¹⁸.

Pilny tryb prejudycjalny rozważany jest od 2008 roku, ponieważ od 1 marca 2008 r. powyższy tryb może być zastosowany wyłącznie w obszarze wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości¹⁹.

W 2008 roku złożono razem 6 wniosków o rozpatrzenie w pilnym trybie prejudycjalnym, z czego 3 zostały uwzględnione i tyle samo odrzuconych.

¹⁶ Regulamin Trybunału, op.cit.

¹⁷ *Zmiany organizacyjne w Trybunale Sprawiedliwości i jego działalność w 2009r.*, [w:] *Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej Sprawozdanie roczne 2009*, Luksemburg 2010, s.11, [on-line], dostępne w Internecie: http://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2010-05/ra09_activite_cour_final_pl.pdf, [dostęp: 21 maja 2011r.].

¹⁸ *Statystyki Sądowe Trybunału Sprawiedliwości*, [w:] *Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej Sprawozdanie roczne 2009*, Luksemburg 2010, s.102, [on-line], dostępne w Internecie: http://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2010-05/ra09_stat_cour_final_pl.pdf, [dostęp: 21 maja 2011r.].

¹⁹ *Ibidem*, s.102.

Natomiast w 2009 roku zadano 3 pytania prejudycjalne, jednakże jedynie 2 z nich spełniały wymagania art. 104b Regulaminu Trybunału²⁰ i zostały zakończone średnio po 2,5 miesiącach²¹.

Podrozdział 2. Statystyka przedmiotowa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej

Kategorie spraw, którymi najczęściej zajmuje się Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej przedstawia tabela nr 8.

Z powyższych danych wynika, że najczęstszym przedmiotem pytań prejudycjalnych zadawanych przez wszystkie państwa członkowskie Unii Europejskiej w 2009 roku są podatki pośrednie. W tej sprawie zadano Trybunałowi aż 44 odesłania prejudycjalne. Oznacza to, że sądy państw członkowskich mają najwięcej problemów związanych z wykładnią lub obowiązywaniem przepisów unijnych dotyczących podatków pośrednich. Równie licznie Trybunał Sprawiedliwości zajmuje się tematyką środowiska i ochroną konsumentów. Takich spraw było tylko o 10 mniej niż dotyczących podatków. Kolejną liczną kategorię spraw będących przedmiotem powyższej instytucji stanowi polityka społeczna - 26 zapytań oraz rolnictwo - 23 zapytania. Powyżej dziesięciu pytań wstępnych w 2009 roku sądy państw członkowskich Unii Europejskiej zadały w przedmiocie: przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, swobodnego świadczeń usług, swobodnego przepływu towarów, własności intelektualnej, zabezpieczeń społecznych pracowników migrujących oraz zbliżania ustawodawstwa.

---

²⁰ Regulamin Trybunału, op.cit.

²¹ *Zmiany organizacyjne w Trybunale Sprawiedliwości i jego działalność w 2009r.*, [w:] *Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej Sprawozdanie roczne 2009*, Luksemburg 2010, s.11, [on-line], dostępne w Internecie: http://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2010-05/ra09_activite_cour_final_pl.pdf, [dostęp: 21 maja 2011r.].

Tabela 8. Przedmiot pytań prejudycjalnych w 2009r.

	Skargi bezpośrednie	Odesłania prejudycjalne	Odwolania	Odwolania w przedmiocie środków tymczasowych lub interwencji	Łącznie	Postępowania szczególne
Budżet Wspólnot	1				1	
Energia	5	1			6	
Konkurencja		5	10	2	17	
Obywatelstwo europejskie		8			8	
Podatki	13	44			57	
Polityka handlowa		2	4		6	
Polityka przemysłowa	4	7			11	
Polityka regionalna			1		1	
Polityka rybołówstwa		1	1		2	
Polityka społeczna	5	26	1		32	
Pomoc państwa	10	5	32		47	
Prawo dotyczące przedsiębiorstw	11	3	1		15	
Prawo instytucjonalne	2	3	9		14	4
Przestrzeń wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości	2	17			19	
Przystąpienie nowych państw członkowskich		1			1	
Rolnictwo	2	23	7		32	
Stosunki zewnętrzne		6			6	1
Swoboda przedsiębiorczości	8	9			17	
Swoboda świadczenia usług	7	16			23	
Swobodny przepływ kapitału	6	6			12	
Swobodny przepływ osób	5	6			11	
Swobodny przepływ towarów	2	10	2		14	
Środowisko i ochrona konsumentów	45	33	2		80	
Transport	4	4			8	
Unia celna		9	3		12	
Własność intelektualna		14	25		39	
Wspólna polityka zagraniczna i bezpieczeństwa		1	3		4	
Wspólna taryfa celna		9			9	
Zabezpieczenie społeczne pracowników migrujących		12			12	
Zasady prawa wspólnotowego		4			4	
Zasoby własne Wspólnot	2	1			3	
Zbliżanie ustawodawstw	9	12			21	
Traktat WE/FUE²	143	298	101	2	544	5
Traktat UE		4			4	
Traktat EWWiS			1		1	
Postępowanie						5
Regulamin pracowniczy			2		2	
Różne			2		2	5
ŁĄCZNIE OGÓŁEM	143	302	104	2	551	10

Źródło: *Statystyki Sądowe Trybunału Sprawiedliwości*, [w:] *Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej Sprawozdanie roczne 2009*, Luksemburg 2010, s. 87²².

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej najrządziej zajmuje się wątpliwościami interpretacyjnymi i ważnością aktów wydawanych przez

²² *Statystyki Sądowe Trybunału Sprawiedliwości*, [w:] *Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej Sprawozdanie roczne 2009*, Luksemburg 2010, s.87, [on-line], dostępne w Internecie: http://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2010-05/ra09_stat_cour_final_pl.pdf, [dostęp: 21 maja 2011r.].

instytucje, organy i jednostki organizacyjne Unii Europejskiej w przedmiocie energii, polityki rybołówstwa, przystąpienia nowych państw członkowskich, wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa, zasobów własnych Wspólnot. Wnioskując, przepisy prawa unijnego w powyższej kategorii spraw są jasne i przejrzyste dla państw członkowskich w związku z czym samodzielnie potrafią zastosować prawo wspólnotowe.

Pytania prejudycjalne mogą być zadawane przez sądy państw członkowskich różnego szczebla, co pokazuje tabela numer 9. Pierwszy wiersz przy każdym państwie członkowskim pokazuje sądy najwyższego szczebla poszczególnych państw a ostatnie wiersze inne sądy w tych państwach.

Analizując dane statystyczne z tabeli nr 9 można zauważyć ogólną tendencję, polegającą na tym że w poszczególnych państwach wszystkie sądy najwyższe państw pytały się Trybunału Sprawiedliwości w trybie prejudycjalnym znacznie mniej licznie niż inne sądy w tych państwach. Wyjątek stanowi Cypr, w którym jako jedyny w tym państwie, sąd najwyższego szczebla zadał 2 pytania prejudycjalne w całym okresie funkcjonowania tej instytucji, oraz Łotwa, ze stosunkiem 6 pytań wystosowanych przez najwyższy sąd do 1 pytania zadanego przez inne sądy, oraz Rumunia gdzie na ogólną liczbę 2 zapytań, 1 zostało złożone przez sąd najwyższy, a 1 przez inne sądy.

W niektórych krajach sądy najwyższego szczebla w całej historii nie zadały ani jednego pytania prejudycjalnego. Są to między innymi Czechy, Malta, Słowenia i Słowacja. Analizując dane z tabeli nr 9 można wywnioskować, że w przypadku Czech jest to spowodowane faktem, że zasadniczą rolę w stosowaniu i interpretowaniu prawa unijnego ogrywają sądy niższego szczebla. W przypadku Malty, Słowenii i Słowacji trudno wyciągnąć taki wniosek z powodu ogólnej niewielkiej liczby stosowania przez te kraje procedury prejudycjalnej. Szczególna sytuacja statystyczna ma miejsce wypadku Finlandii. W kraju tym sąd najwyższy zadał tyle samo odesłań prejudycjalnych co inne sądy. Oznacza to szczególną aktywność sądu najwyższego w korzystaniu z procedury prejudycjalnej, odmiennie od ogólnej tendencji w całej Unii Europejskiej.

Tabela 9. Sądy państw członkowskich zadające pytania prejudycjalne Trybunałowi Sprawiedliwości Unii Europejskiej w latach 1952- 2009.

			Łącznie
Belgia	Cour constitutionnelle	15	
	Cour de cassation	73	
	Conseil d'État	55	
	Inne sądy	471	614
Bulgaria	Софийски Градски съд Търговско отделение	1	
	Inne sądy	8	9
Czechy	Nejvyššího soudu		
	Nejvyšší správní soud	5	
	Ústavní soud		
	Inne sądy	7	12
Dania	Højesteret	23	
	Inne sądy	102	125
Niemcy	Bundesgerichtshof	128	
	Bundesverwaltungsgericht	93	
	Bundesfinanzhof	260	
	Bundesarbeitsgericht	19	
	Bundessozialgericht	74	
	Staatsgerichtshof des Landes Hessen	1	
	Inne sądy	1156	1731
Estonia	Riigikohus	1	
	Inne sądy	5	6
Grecja	Άρειος Πάγος	10	
	Συμβούλιο της Επικρατείας	40	
	Inne sądy	95	145
Hiszpania	Tribunal Supremo	24	
	Audiencia Nacional	1	
	Juzgado Central de lo Penal	7	
	Inne sądy	190	222
Francja	Cour de cassation	88	
	Conseil d'État	47	
	Inne sądy	648	783
Irlandia	Supreme Court	17	
	High Court	15	
	Inne sądy	19	51
Włochy	Corte suprema di Cassazione	103	
	Corte Costituzionale	1	
	Consiglio di Stato	63	
	Inne sądy	840	1007
Cypr	Ανώτατο Δικαστήριο	2	
	Inne sądy		2

Tabela 9. Sądy państw członkowskich zadające pytania prejudycjalne Trybunałowi Sprawiedliwości Unii Europejskiej w latach 1952- 2009 (cd.).

			Łącznie
Lotwa	Augstākā tiesa	6	
	Satversmes tiesa		
	Inne sądy	1	7
Litwa	Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas	1	
	Lietuvos Aukščiausiasis Teismas	2	
	Lietuvos vyriausiasis administracinis Teismas	2	
	Inne sądy	3	8
Luksemburg	Cour supérieure de justice	10	
	Cour de cassation	2	
	Conseil d'État	13	
	Cour administrative	7	
	Inne sądy	32	64
Węgry	Legfelsőbb Bíróság	1	
	Fővárosi Ítéltábla	2	
	Szegedi Ítéltábla	1	
	Inne sądy	23	27
Malta	Qorti Kostituzzjonali		
	Qorti ta' l- Appel		
	Inne sądy	1	1
Niderlandy	Raad van State	69	
	Hoge Raad der Nederlanden	183	
	Centrale Raad van Beroep	47	
	College van Beroep voor het Bedrijfsleven	139	
	Tariefcommissie	34	
	Inne sądy	271	743
Austria	Verfassungsgerichtshof	4	
	Oberster Gerichtshof	75	
	Oberster Patent- und Markensenat	3	
	Bundesvergabeamt	24	
	Verwaltungsgerichtshof	59	
	Vergabekontrollsenat	4	
	Inne sądy	179	348
Polska	Sąd Najwyższy	4	
	Naczelny Sąd Administracyjny	6	
	Trybunał Konstytucyjny		
	Inne sądy	14	24
Portugalia	Supremo Tribunal de Justiça	2	
	Supremo Tribunal Administrativo	36	
	Inne sądy	29	67
Rumunia	Tribunal Dâmbovița	1	
	Inne sądy	1	2

Tabela 9. Sądy państw członkowskich zadające pytania prejudycjalne Trybunałowi Sprawiedliwości Unii Europejskiej w latach 1952- 2009 (cd.).

			Łącznie
Słowenia	Vrhovno sodišče		
	Ustavno sodišče		
	Inne sądy	2	2
Słowacja	Ústavný súd		
	Najvyšší súd	2	
	Inne sądy	1	3
Finlandia	Korkein hallinto-oikeus	24	
	Korkein oikeus	10	
	Inne sądy	24	58
Szwecja	Högsta Domstolen	13	
	Marknadsdomstolen	4	
	Regeringsrätten	23	
	Inne sądy	41	81
Zjednoczone Królestwo	House of Lords	40	
	Court of Appeal	53	
	Inne sądy	383	476
Inne	Cour de justice Benelux/Benelux Gerechtshof ¹		1
	Rada ds. Zażeń Szkół Europejskich ²		1
Łącznie			6620

Źródło: *Statystyki Sądowe Trybunału Sprawiedliwości*, [w:] *Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej Sprawozdanie roczne 2009*, Luksemburg 2010, s. 108- 110²³.

Rekordowa różnica między pytaniami zadanymi przez najwyższe, a inne sądy istnieje w Niemczech. Różnica między pytaniami wstępnymi zadanymi przez inne sądy, a sądem najwyższym wynosi 1028. Z ogólnej liczby 1731 niemieckich pytań prejudycjalnych, aż 1156 zostało zadanych przez sądy najniższej instancji, które ponoszą główny ciężar stosowania prawa Unii Europejskiej. Znaczące różnice występują również we Włoszech, gdzie liczba ta wynosi 737 spraw oraz we Francji odpowiednio 560.

Najliczniej uwagi na piśmie do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej kieruje Holandia, Włochy oraz Niemcy. Złożyły one dwukrotnie więcej uwag na piśmie niż Polska. Powiązane jest to z faktem, że powyżej

²³ *Statystyki Sądowe Trybunału Sprawiedliwości*, [w:] *Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej Sprawozdanie roczne 2009*, Luksemburg 2010, s.108-110, [on-line], dostępne w Internecie: http://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2010-05/ra09_stat_cour_final_pl.pdf, [dostęp: 21 maja 2011r.].

wymienione państwa należą do grupy najczęściej zadających Trybunałowi pytań wstępnych (Niemcy- 1731 pytań wstępnych, Włochy 1007 zapytań oraz Holandia- 743 pytania wstępne w ciągu całego okresu funkcjonowania procedury prejudycjalnej). Dzieje się tak, ponieważ co do zasady uwagi na piśmie kieruje się w sprawach, które zainicjował sąd własnego kraju²⁴.

---

²⁴ *5 lat Polski w Unii Europejskiej*, Warszawa 2009, s. 523-524.

Rozdział 3. Polskie pytania prejudycjalne

Zakres tematyczny rozdziału to charakterystyka polskich pytań prejudycjalnych do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej rozpatrywana pod względem ilościowym jak i jakościowym. Rozdział trzeci niniejszej pracy częściowo będzie się opierał o dane z rozdziału poprzedniego. Celem rozdziału jest ustalenie, co najczęściej stanowi przedmiot polskich pytań prejudycjalnych, jakich kategorii spraw oraz których działów prawnych dotyczyły. Zaprezentowano również dynamikę wzrostu pytań pochodzących z Polski. W rozdziale rozważono liczbę polskich pytań wstępnych, przedmiot zapytań, rodzaje sądów stosujących tę procedurę. Bazę źródłową rozdziału stanowi statystyka Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, wnioski, opinie, postanowienia oraz wyroki zapadłe w polskich sprawach oraz pozycje literatury przedmiotu. Jako rezultat przeprowadzonej analizy zostanie wykazane czy polski wymiar sprawiedliwości jest w stanie sprostać wymaganiom prawa unijnego.

Podrozdział 1. Krajowa procedura prejudycjalna

Instytucja pytania prejudycjalnego odgrywa dużą rolę w zakresie integracji, poważnie wpływając na krajowe regulacje prawne, praktykę sądową, ustalanie ojczystych polityk. Poprzez tę procedurę zostało ukształtowanych wiele zasad wspólnotowych, przyczyniając się do rozwoju prawa Unii Europejskiej i przenosząc ciężar urzeczywistniania celów unijnych na sądy krajowe¹.

W polskim porządku prawnym nie istnieją wyczerpujące unormowania prawne dotyczące trybu prejudycjalnego². Istnieje natomiast zbliżona procedura pytania prawnego zadawanego przez sądy powszechne Trybunałowi Konstytucyjnemu, której nie należy utożsamiać z pytaniami prejudycjalnymi do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej. Pytania prawne mogą dotyczyć

---

¹ A. Wentkowska, *Prawo WE wobec prawa międzynarodowego i krajowego*, [w:] J. Barcik, A. Wentkowska, *Prawo Unii Europejskiej z uwzględnieniem Traktatu z Lizbony*, Warszawa 2008 s. 171.

² A. Kastelik Smaza, *Pytania prejudycjalne do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej a ochrona praw jednostki*, Warszawa 2010, s. 273.

zgodności aktów prawnych z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej, z ratyfikowanymi umowami międzynarodowymi lub ustawami. Pełnią podobną funkcję jak pytania prejudycjalne- zapewnienia jednolitej linii orzecznictwa w całym kraju. W procedurze karnej oraz cywilnej sądy drugiej instancji mogą zadać pytanie prawne Sądowi Najwyższemu w razie wątpliwości interpretacyjnych³.

Polskie sądy muszą wydać dwa dokumenty procesowe by zainicjować procedurę w trybie prejudycjalnym. Po pierwsze jest to postanowienie o przedłożeniu Trybunałowi Sprawiedliwości Unii Europejskiej pytania wstępnego a po drugie zawieszenie, ewentualnie odroczenie lub przerwa w rozprawie przed sądem krajowym⁴.

W Rzeczypospolitej Polskiej strony postępowania przed sądem, w którym toczy się sprawa są uprawnione do wystąpienia z wnioskiem o zadanie przez sąd krajowy pytania prejudycjalnego lub jego cofnięcia. Ostateczną decyzję jednak w tym zakresie podejmuje sam sąd, który nie jest związany wnioskiem strony⁵. Podmioty te nie posiadają uprawnienia do wpływania na treść zapytania czy kwestionowania jego zasadności⁶.

Polskie sądy mogą z własnej inicjatywy lub na wniosek stron przedstawić Trybunałowi Sprawiedliwości Unii Europejskiej pytanie wstępne do rozstrzygnięcia. Istnieją tylko dwa obostrzenia, gdy sąd jest zobowiązany przedłożyć pytanie prejudycjalne Trybunałowi, a mianowicie gdy stanowi sąd ostatniej instancji w porządku krajowym lub gdy jego wątpliwości budzi ważność aktu unijnego. Pełną swobodę posiada natomiast w kwestii, w którym stadium postępowania zadać pytanie oraz co do jego treści⁷. Autonomia przejawia się również w wyborze terminu, ponieważ sąd państwa polskiego

---

³ K. Kukuryk, *Postępowanie w sprawach wydawanie orzeczeń wstępnych w świetle przyszłego rozszerzenia Unii Europejskiej*, [w:] C. Mik (red.), *Wymiar sprawiedliwości w Unii Europejskiej*, Toruń 2001, s.197-198.

⁴ *Ibidem*, s.210.

⁵ A. Kastelik Smaza, *Pytania prejudycjalne do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej a ochrona praw jednostki*, Warszawa 2010, s. 285.

⁶ I. Skomerska- Muchowska, *Pytania prejudycjalne sądów krajowych*, [w:] J. Barcz (red.), *Ustrój Unii Europejskiej*, Warszawa 2009, s. V-329- V-330.

⁷ M. Jaśkowiak, *Rola sądów krajowych w zakresie badania legalności aktów WE i UE*, [w:] J. Maliszewska- Nienartowicz (red.), *Organizacja i funkcjonowanie Unii Europejskiej*, Toruń 2009, s. 64-65.

posiada najwięcej informacji na temat stanu prawnego i faktycznego rozpatrywanej sprawy i najlepiej wie, kiedy przekazać ją Trybunałowi Sprawiedliwości w taki sposób, by mógł on wnikliwie zapoznać z daną sprawą. Co do zasady powinno to nastąpić po przesłuchaniu wszystkich stron⁸.

Decyzja sądu w polskim wymiarze sprawiedliwości dotycząca przedłożenia Trybunałowi Sprawiedliwości Unii Europejskiej pytania wstępnego do rozpatrzenia, następuje w postępowaniu cywilnym, karnym oraz sądowoadministracyjnym w formie postanowienia. Jest to zgodne z wymogami Noty informacyjnej⁹, która stanowi iż wniosek sądu może być sporządzony w dowolnej formie dla kwestii incydentalnych według krajowego porządku prawnego. Oddalenie wniosku o zadanie Trybunałowi pytania w trybie prejudycjalnym w postępowaniu cywilnym oraz sądowoadministracyjnym następuje również w formie postanowienia, na które stronie przysługuje zażalenie. W postępowaniu karnym wciąż w tej kwestii istnieje spór przedstawicieli doktryny, w jakiej formie powinno być wydane oddalenie wniosku o przedłożenie Trybunałowi odesłania wstępnego¹⁰.

Zgodnie z uregulowaniami prawnymi dotyczącymi procedury prejudycjalnej sądy polskie związane są zakresem rozstrzygnięcia sprawy przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej, w związku z zadaniem pytaniem. Tym samym w swoim orzeczeniu muszą uwzględnić werdykt sędziów Trybunału. Co ważniejsze nie jest nim związany tylko sąd krajowy, który zadał pytanie ale również pozostałe sądy polskie np. rozważające odwołanie od orzeczenia wydanego w pierwszej instancji¹¹. W sytuacji, gdy orzeczenie Trybunału Sprawiedliwości wpływa na wydaną przez sądy polskie decyzję, następuje wznowienie postępowania¹².

Polskie sądy mogą na dwa sposoby naruszyć procedurę prejudycjalną. Po pierwsze nie przedstawić Trybunałowi pytania wstępnego, w sytuacji gdy sąd był

---

⁸ I. Skomerska- Muchowska, *Pytania prejudycjalne sądów krajowych*, [w:] J. Barcz (red.), *Ustrój Unii Europejskiej*, Warszawa 2009, s. V-328- V-329.

⁹ Nota informacyjna, op. cit.

¹⁰ A. Kastelik Smaza, *Pytania prejudycjalne do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej a ochrona praw jednostki*, Warszawa 2010, s. 288-289.

¹¹ *Ibidem*, s. 305.

¹² *Ibidem*, s. 312.

do tego zobowiązany. Po drugie nieprawidłowo odnieść się do orzeczenia wydanego przez Trybunał. Konsekwencją przekroczenia przez Polskę prawa unijnego w tym zakresie może być pociągnięcie do odpowiedzialności wynikającej z naruszenia prawa materialnego, będącego podstawą do zastosowania środka odwoławczego¹³.

Polski sąd występując z pytaniem wstępnym do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, na ogół podważa zgodność polskiej regulacji prawnej z prawem unijnym. W ten sposób pośrednio może wykazywać słuszność krajowego porządku prawnego. Polska często korzysta z możliwości włączenia się do prowadzonych postępowań w trybie prejudycjalnym dotyczących kluczowych kwestii dla całej Unii Europejskiej. Dzięki takiej postawie może wpływać na zasadnicze dalsze kierunki orzecznictwa oraz prezentować własną politykę. Polska aktywnie uczestniczy w procedurze prejudycjalnej. Od wstąpienia do Unii Europejskiej w 2004 roku Polska oddała aż 124 uwagi na piśmie z sprawach, w której wnioskującymi były inne państwa członkowskie¹⁴.

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej może orzec o niedopuszczalności pytania prejudycjalnego na każdym etapie rozprawy. Po zakończeniu postępowania decyzja taka zapada w formie wyroku natomiast w toku procesu przyjmuje ona formę postanowienia wraz z uzasadnieniem. Najczęstszymi powodami, dla których Trybunał orzeka o niedopuszczalności pytania wstępnego to, gdy nie zadał go sąd krajowy w rozumieniu artykułu 267 traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej¹⁵, niewystarczająco określił stan faktyczny sprawy lub nie zaistniał związek pytania wstępnego z daną sytuacją faktyczną¹⁶.

Skutkiem zastosowanie przez polskie sądy orzeczeń wstępnych w postępowaniu sądowoadministracyjnym jest uchylenie decyzji wydanej przez organ administracji publicznej, w przypadku gdy jest on niezgodny z prawem

---

¹³ A. Kastelik Smaza, *Pytania prejudycjalne do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej a ochrona praw jednostki*, Warszawa 2010, s. 322-324.

¹⁴ *5 lat Polski w Unii Europejskiej*, Warszawa 2009, s. 518- 520.

¹⁵ TFUE, op.cit.

¹⁶ M. Wąsek- Wiaderek, E. Wojtaszek- Mik (red.), *Pytanie prejudycjalne do Trybunału Sprawiedliwości Wspólnot Europejskich*, Warszawa 2007, s. 75.

unijnym. W postępowaniu karnym skutkiem jest umorzenie postępowania gdy Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej w swoim wiążącym dla sądów polskich wyroku tak orzekł. W postępowaniu cywilnym w analogicznej sytuacji powinno nastąpić oddalenie powództwa¹⁷.

Podrozdział 2. Statystyka liczbowa

Polska wstąpiła do Unii Europejskiej w 2004 r. i już następnego roku zadała swoje pierwsze pytanie prejudycjalne do Trybunału Sprawiedliwości. W 2006 roku z Polski pochodziły 2 pytania, następnego roku nastąpił znaczny wzrost i zadano ich aż 7. W roku 2008 liczba pytań wstępnych spadła do 4, by w 2010 roku wynieść najwyższy stan, to jest 10 pytań prejudycjalnych zadanych przez polski wymiar sprawiedliwości.

Dynamika wzrostu liczby polskich pytań prejudycjalnych do Trybunału jest wysoka. Pomijając 2008 rok, ich liczba zwiększała się wyraźnie. W ciągu 6 lat członkostwa w Unii Europejskiej Polska zadała Trybunałowi 24 pytania w trybie prejudycjalnym. Najwięcej ich było w 2007 r. oraz 2009 r. Spośród państw przyjętych do Unii Europejskiej w 2004 roku Polska jest drugim krajem pod względem stosowania tej procedury zajmując te miejsce zaraz po Węgrzech.

Polska od początku członkostwa w Unii Europejskiej aktywnie stosuje procedurę prejudycjalną. Spośród 12 „nowych” państw członkowskich regularnie korzysta z tej procedury, porównywalnie do Czech oraz Węgier¹⁸. Nawiązując do danych statystycznych z tabeli nr 10, z których wynika, że niektóre z państw nowo przyjętych zadały dotychczas bardzo niewiele pytań wstępnych w stosunku do znacznej aktywności Polski, można wywnioskować, że polski wymiar sprawiedliwości posiada większą wiedzę na temat należących się mu uprawnień.

---

¹⁷ D. Miąsik, *Stosowanie orzeczenia wstępnego przez sąd krajowy*, [w:] C. Mik (red.), *Pytanie prejudycjalne w orzecznictwie ETS, funkcjonowanie procedury prejudycjalnej w Polsce*, Toruń 2006, s. 125-126.

¹⁸ *5 lat Polski w Unii Europejskiej*, Warszawa 2009, s. 522-523.

Tabela 10. Polskie pytania prejudycjalne w ogólnej działalności orzeczniczej Trybunału w latach 1952- 2009.

	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	EL	ES	FR	IE	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	Inne ²	Łącznie
1961																		1											1
1962																		5											5
1963															1			5											6
1964											2							4											6
1965					4				2									1											7
1966																		1											1
1967	5				11				3						1			3											23
1968	1				4				1		1							2											9
1969	4				11				1						1														17
1970	4				21				2		2							3											32
1971	1				18				6		5				1			6											37
1972	5				20				1		4							10											40
1973	8				37				4		5				1			6											61
1974	5				15				6		5							7									1		39
1975	7			1	26				15		14				1			4									1		69
1976	11				28				8	1	12							14									1		75
1977	16			1	30				14	2	7							9									5		84
1978	7			3	46				12	1	11							38									5		123
1979	13			1	33				18	2	19				1			11									8		106
1980	14			2	24				14	3	19							17									6		99
1981	12			1	41				17		11				4			17									5		108
1982	10			1	36				39		18							21									4		129
1983	9			4	36				15	2	7							19									6		98
1984	13			2	38				34	1	10							22									9		129
1985	13				40				45	2	11				6			14									8		139

	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	EL	ES	FR	IE	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	Inne ¹	Łącznie	
1986	13			4	18		2	1	19	4	5				1			16										8		91
1987	15			5	32		17	1	36	2	5				3			19										9		144
1988	30			4	34			1	38		28				2			26										16		179
1989	13			2	47		2	2	28	1	10				1			18			1							14		139
1990	17			5	34		2	6	21	4	25				4			9			2							12		141
1991	19			2	54		3	5	29	2	36				2			17			3							14		186
1992	16			3	62		1	5	15		22				1			18			1							18		162
1993	22			7	57		5	7	22	1	24				1			43			3							12		204
1994	19			4	44				13	36	2	46			1			13			1							24		203
1995	14			8	51		10	10	43	3	58				2			19	2		5					6	20		251	
1996	30			4	66		4	6	24		70				2			10	6		6				3	4	21		256	
1997	19			7	46		2	9	10	1	50				3			24	35		2				6	7	18		239	
1998	12			7	49		5	55	16	3	39				2			21	16		7				2	6	24		264	
1999	13			3	49		3	4	17	2	43				4			23	56		7				4	5	22		255	
2000	15			3	47		3	5	12	2	50							12	31		8				5	4	26	1	224	
2001	10			5	53		4	4	15	1	40				2			14	57		4				3	4	21		237	
2002	18			8	59		7	3	8		37				4			12	31		3				7	5	14		216	
2003	18			3	43		4	8	9	2	45				4			28	15		1				4	4	22		210	
2004	24			4	50		18	8	21	1	48				1	2		28	12		1				4	5	22		249	
2005	21		1	4	51		11	10	17	2	18				2	3		36	15	1	2				4	11	12		221	
2006	17		3	3	77		14	17	24	1	34			1	1	4		20	12	2	3			1	5	2	10		251	
2007	22	1	2	5	59	2	8	14	26	2	43			1	2			19	20	7	3	1		1	5	6	16		265	
2008	24		1	6	71	2	9	17	12	1	39	1	3	3	4	6		34	25	4	1				4	7	14		288	
2009	35	8	5	3	59	2	11	11	28		29	1	4	3		10	1	24	15	10	3	1	2	1	2	5	28	1	302	
Łącznie	614	9	12	125	1731	6	145	222	783	51	1007	2	7	8	64	27	1	743	348	24	67	2	2	3	58	81	476	2	6620	

Źródło: *Statystyki Sądowe Trybunału Sprawiedliwości*, [w:] *Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej Sprawozdanie roczne 2009*, Luksemburg 2010, s. 106- 107¹⁹.

¹⁹ *Statystyki Sądowe Trybunału Sprawiedliwości*, [w:] *Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej Sprawozdanie roczne 2009*, Luksemburg 2010, s. 106-107, [on-line], dostępne w Internecie: http://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2010-05/ra09_stat_cour_final_pl.pdf, [dostęp: 21 maja 2011r.].

Polskie sądy wciąż nie kierują tak dużo pytań prejudycjalnych jak państwa przyjęte do Unii Europejskiej wcześniej. Może to wynikać z przekonania polskich sądów, że właściwiej jest samemu rozwiązać sprawę na podstawie prawa unijnego niż zawiesić sprawę na ponad 19 miesięcy. Zdarza się, że strony postępowania nie posiadają wystarczającej wiedzy na temat uprawnień płynących dla nich z prawa Unii Europejskiej. Nie powołując się na nie, tym samym zamykają sobie drogę do możliwości rozstrzygnięcia ewentualnego pytania prejudycjalnego przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej. Powołując się na te przesłanki oraz ogólną tendencję należy uznać, iż liczba polskich pytań wstępnych będzie stale rosła²⁰. Zanim nowo przyjęte państwa zaczną korzystać aktywnie z tej procedury musi minąć pewien czas, w którym sądy krajowe zapoznają się z całym wspólnotowym dorobkiem prawnym i upowszechni się znajomość zasad funkcjonowania Unii Europejskiej przez sędziów²¹.

Polski wymiar sprawiedliwości w latach 2004-2008 złożył uwagi na piśmie co do 136 postępowań w trybie prejudycjalnym, tym samym stanowi państwo spośród nowych członków Unii Europejskiej o największej aktywności w tym zakresie. Do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w 2004 roku Polska złożyła 19 uwag, w 2005 r.- 22, w 2006 r.- 26, w 2007 r.- 34 oraz w 2008 r.- 35. Zauważyć można wyraźną tendencję wzrostową. Na drugim miejscu za Polską są Czechy, lecz zgłosiły one dwa razy mniej uwag niż Polska. Polska w omawianej kategorii składania uwag na piśmie w procedurze prejudycjalnej należy do pierwszej dziesiątki najbardziej angażujących się państw, spośród wszystkich państw Unii Europejskiej²².

Specyficznymi kategoriami spraw, w których polski wymiar sprawiedliwości najczęściej bierze udział są podatki pośrednie. Polska wzięła udział w 25 postępowaniach prejudycjalnych toczących się w tym zakresie, z czego wiele zostało zainicjowanych przez nią samą. Kolejnymi przedmiotami

---

²⁰ 5 lat Polski w Unii Europejskiej, Warszawa 2009, s. 523.

²¹ K. Kukuryk, *Postępowanie w sprawach wydawanie orzeczeń wstępnych w świetle przyszłego rozszerzenia Unii Europejskiej*, [w:] C. Mik (red.), *Wymiar sprawiedliwości w Unii Europejskiej*, Toruń 2001, s.201.

²² 5 lat Polski, op.cit., s. 523.

spraw, w których Polska często przedstawia uwagi na piśmie są: wymiar sprawiedliwości, prawo farmaceutyczne, swoboda świadczenia usług, swoboda przedsiębiorczości, zamówień publicznych, rolnictwa, oraz zainteresowaniem cieszyły się postępowania dotyczące ogólnych zasad prawa unijnego. Konkludując, powyżej wymienione kategorie stanowią istotny zakres zainteresowań państwa polskiego²³.

Z postawy aktywnego uczestnictwa Polski w procedurze prejudycjalnej można wywieść wniosek, że administracja rządowa posiada wiedzę na temat ważności i potencjału jaki niesie ze sobą zwracanie uwag na piśmie w tej procedurze. Kolejnym faktem jest to, że został stworzony przez administrację efektywny system prezentowania swojego stanowiska przed Trybunałem Sprawiedliwości Unii Europejskiej. Jest odpowiednio wykwalifikowana do spełniania tego zadania. Przyczynić się do tego mogło systematyczne uzyskiwanie od 2006 roku przetłumaczonych wniosków lub streszczeń pytań wstępnych na język polski, oraz możliwości prezentowania stanowiska kraju w tym języku, co stanowi duże ułatwienie dla władzy państwowej. Niską frekwencję uczestnictwa Polski w pilnym trybie prejudycjalnym, należy tłumaczyć tym, że nie ma obowiązku w tym trybie tłumaczenia dokumentów na wszystkie języki urzędowe państw członkowskich Unii Europejskiej, a wnioski składane są w języku państwa wnioskującego z tłumaczeniem na język roboczy Trybunału - język francuski²⁴, co stanowi dużą przeszkodę dla polskiego wymiaru sprawiedliwości.

Podrozdział 3. Statystyka przedmiotowa

Polski wymiar sprawiedliwości zadał Trybunałowi Sprawiedliwości Unii Europejskiej 24 pytania prejudycjalne w latach 2005-2009. 12 z nich dotyczyło podatków pośrednich, 2 obszaru wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, 2 dotyczyły swobodnego przepływu osób i tyle samo w sprawie polityki przemysłowej. Po 1 pytaniu prejudycjalnym zadano w kategoriach:

---

²³ 5 lat Polski w Unii Europejskiej, Warszawa 2009, s. 520-521.

²⁴ *Ibidem*, s. 524-525.

obywatelstwo europejskie, zabezpieczenie społeczne pracowników migrujących, zbliżanie ustawodawstwa, konkurencja, środowisko naturalne i konsumenci oraz przystąpienie nowych państw.

Z polskiej strony nie wystosowano nigdy wniosku o rozpoznanie sprawy w trybie prejudycjalnym w następujących kategoriach określonych przez Trybunał²⁵: budżet wspólnot, energia, polityka handlowa, polityka regionalna, polityka rybołówstwa, polityka społeczna, pomoc państwa, prawo dotyczące przedsiębiorstw, prawo instytucjonalne, rolnictwo, stosunki zewnętrzne, swoboda przedsiębiorczości, swoboda świadczenia usług, swobodny przepływ kapitału, transport, unia celna, własność intelektualna, wspólna polityka zagraniczna i bezpieczeństwa, wspólna taryfa celna, zasady prawa wspólnotowego oraz zasoby własne wspólnot. Wskazywać to może na kompetentność polskich sędziów oraz ich samodzielność w dokonywaniu wykładni i stosowaniu prawa unijnego w wyżej wymienionych kategoriach.

Główną kategorią spraw stanowiącą przedmiot odesłań prejudycjalnych są podatki pośrednie²⁶. Prawie połowa ogólnej liczby polskich pytań wstępnych została zadana w tym przedmiocie. Także pierwsze z nich dotyczyło podatków pośrednich. Wniosek o rozpoznanie w trybie prejudycjalnym złożył Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie 22 czerwca 2005 r.²⁷ Podmiotami tej sprawy byli Maciej Brzeziński występujący przeciwko Dyrektorowi Izby Celnej w Warszawie. Przedmiotem tego wniosku było pytanie czy polska regulacja dotycząca podatku akcyzowego od sprowadzania z obszaru Unii Europejskiej używanych samochodów²⁸ jest zgodna

---

²⁵ *Statystyki Sądowe Trybunału Sprawiedliwości*, [w:] *Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej Sprawozdanie roczne 2009*, Luksemburg 2010, s. 87, [on-line], dostępne w Internecie: http://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2010-05/ra09_stat_cour_final_pl.pdf ,[dostęp: 21 maja 2011r.].

²⁶ *5 lat Polski w Unii Europejskiej*, Warszawa 2009, s. 519.

²⁷ Wniosek WSA w Warszawie z dnia 22 czerwca 2005r, w sprawie C-313/05, Dz.U.E. JO C 281 z dnia 12.11.2005, str. 5.

²⁸ *Pytania prejudycjalne skierowane do Trybunału Sprawiedliwości w latach 2005 i 2006, w których stroną są polskie podmioty*, [on-line], dostępne w Internecie: <http://handelue.pl/?id=431>, [dostęp: 2 kwietnia 2011r.].

z prawem unijnym. Trybunał Sprawiedliwości swoim wyrokiem uznał polskie uregulowania za niezgodne z prawem wspólnotowym²⁹.

W sprawie podatków w 2006 roku zadano tylko jedno pytanie. Z wnioskiem wystąpił Wojewódzki Sąd Administracyjny w Łodzi³⁰. Podmiotami sprawy była Ceramika Paradyż występująca przeciwko Dyrektorowi Izby Skarbowej w Łodzi, w przedmiocie zgodności sankcyjnej stawce 30 % podatku VAT w Polsce, z dyrektywami w sprawie harmonizacji podatków³¹. Trybunał Sprawiedliwości rozpatrując sprawę uznał się za niewłaściwy do rozstrzygania tej sprawy, postanowieniem z dnia 6 marca 2007 r.³²

W 2007 roku Trybunałowi zadano 4 pytania wstępne w zakresie podatków pośrednich. O rozpoznanie pierwszego z nich wnioskował Wojewódzki Sąd Administracyjny we Wrocławiu³³, w sprawie zgodności polskiego prawa w zakresie zwrotu podatku VAT dla nowo powstałych firm z regulacją unijną. Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej wydał w tej sprawie wyrok³⁴, w którym uznał polskie prawodawstwo za dyskryminujące i przekraczające zasadę proporcjonalności³⁵.

Drugą sprawę w 2007 roku w przedmiocie podatków pośrednich, wniosł Sąd Rejonowy w Jaworznie³⁶. Stronami był Piotr Kawala oraz Gmina Miasta

---

²⁹ Wyrok Trybunału z dnia 18 stycznia 2007r., w sprawie C-313/05, Dz.U.E. C 56 z dnia 10.03.2007, str. 6.

³⁰ Wniosek WSA w Łodzi z dnia 29 marca 2006r., w sprawie C-168/06, Dz.U.E. JO C 143 z dnia 17.06.2006, str. 24.

³¹ *Pytania prejudycjalne skierowane do Trybunału Sprawiedliwości w latach 2005 i 2006, w których stroną są polskie podmioty*, [on-line], dostępne w Internecie: <http://handelue.pl/?id=431>, [dostęp: 2 kwietnia 2011r.].

³² Postanowienie Trybunału z dnia 6 marca 2007r., w sprawie C-168/06, Dz.U. C 96 z dnia 28.04.2007, str. 22.

³³ Wniosek WSA we Wrocławiu Ośr. Zamiejscowy w Wałbrzychu z dnia 25 stycznia 2007r, w sprawie C-25/07, Dz.U.E. C 69 z dnia 24.03.2007, str. 7.

³⁴ Wyrok Trybunału z dnia 10 lipca 2008r., w sprawie C-25/07, Dz.U.E C 260 z dnia 11.10.2008, str.3.

³⁵ *Pytania prejudycjalne skierowane do Trybunału Sprawiedliwości w 2007 r., w których stroną są polskie podmioty*, [on-line], dostępne w Internecie: <http://handelue.pl/?id=432>, [dostęp: 02 kwietnia 2011r.].

³⁶ Wniosek Sądu Rejonowego w Jaworznie z dnia 7 marca 2007r., w sprawie C-134/07, [on-line], dostępne w Internecie: <http://curia.europa.eu/jurisp/cgi-bin/form.pl?lang=pl&newform=newform&Submit=Szukaj&alljur=alljur&juredj=juredj&jurtpi=jurtpi&jurtrfp=jurtrfp&alldocrec=alldocrec&docj=docj&docor=docor&docdecision=docdecision&docop=docop&docppoag=docppoag&docav=docav&docsom=docsom&docinf=docinf&alldocnorec=alldocnorec&docnoj=docnoj&docnoor=docnoor&radtypeord=on&typeord=ALL&docnodecision=docnodecision&allcommjo=allcommjo&affint=affint&affclose=affclose&numaff=C-134%2F07&ddatefs=&mdatefs=&ydatefs=&ddatefe=&mdatefe=&ydatefe=&nomusuel=&domaine=&mts=&resmax=100>, [dostęp: 3 czerwca 2011r.].

Jaworzna a problem stanowiła opłata za zarejestrowanie używanego samochodu po raz pierwszy³⁷. Postanowienie Trybunału stanowi, iż wysokość tej opłaty jest sprzeczna z prawem Unii Europejskiej³⁸.

Wojewódzki Sąd Administracyjny w Krakowie złożył wniosek³⁹ w Trybunale o rozpoznanie sprawy w kwestii wzrostu obostrzeń w odliczaniu podatku VAT od paliwa⁴⁰. Trybunał wyrokiem uznał je za sprzeczne z dyrektywą unijną⁴¹.

Szóstą już sprawą, której przedmiot stanowiły podatki pośrednie był wniosek Naczelnego Sądu Administracyjnego⁴². Podmiotami sprawy była Spółka z o.o. K1 występująca przeciwko Dyrektorowi Izby Skarbowej w Bydgoszczy. Przedmiot zapytania to kwestia podatku VAT. Trybunał w formie wyroku⁴³ uznał, iż można nakładać tzw. karną opłatę administracyjną⁴⁴.

Jedyne pytanie prejudycjalne w zakresie podatków pośrednich w 2008 roku zadał Naczelny Sąd Administracyjny⁴⁵ w sprawie Elektrowni Pątnów przeciwko Dyrektorowi Izby Skarbowej w Poznaniu. Trybunał Sprawiedliwości rozstrzygnął tę sprawę 12 listopada 2009 r.⁴⁶

W 2009 roku wszystkie państwa członkowskie Unii Europejskiej zadały razem 44 pytania wstępne dotyczące podatków pośrednich, z czego 5 pochodziło z Polski. 28 maja 2009 roku Naczelny Sąd Administracyjny wnioskuje⁴⁷ o rozpatrzenie przez Trybunał Sprawiedliwości sprawy, w której skarżącym był Dyrektor Izby Skarbowej w Białymstoku przeciwko Profaktor Kulesza,

---

³⁷ *Pytania prejudycjalne skierowane do Trybunału Sprawiedliwości w 2007 r., w których stroną są polskie podmioty*, [on-line], dostępne w Internecie: <http://handelue.pl/?id=432>, [dostęp: 02 kwietnia 2011r.].

³⁸ Postanowienie Trybunału z dnia 10 grudnia 2007r., w sprawie C-134/07, Dz.U.E. C 64 z dnia 08.03.2008, str.15.

³⁹ Wniosek WSA w Krakowie z dnia 10 września 2007r, w sprawie C-414/07, Dz.U.E. C 269 z dnia 10.11.2007, str. 35.

⁴⁰ *Pytania prejudycjalne skierowane do Trybunału Sprawiedliwości w 2007 r.*, op.cit.

⁴¹ Wyrok Trybunału z dnia 22 grudnia 2008r., w sprawie C-414/07, Dz. U.E. C 44 z dnia 21.02.2009, str.17.

⁴² Wniosek NSA z dnia 15 listopada 2007r., w sprawie C-502/07, Dz.U.E. C 22 z dnia 26.01.2008, str.30.

⁴³ Wyrok Trybunału z dnia 15 stycznia 2009r., w sprawie C-502/07, Dz.U.E. C 55 z dnia 07.03.2009, str.4.

⁴⁴ *Pytania prejudycjalne skierowane do Trybunału Sprawiedliwości w 2007 r.*, op.cit.

⁴⁵ Wniosek NSA z dnia 7 października 2008r., w sprawie C-441/08, Dz.U.E. C 327 z dnia 20.12.2008, str. 15.

⁴⁶ Wyrok Trybunału z 12 listopada 2009r., w sprawie C-441/08, Dz.U.E. C 11 z dnia 16.01.2010, str.4.

⁴⁷ Wniosek NSA z dnia 28 maja 2009r., w sprawie C-188/09, Dz.U.E. C 193 z dnia 15.08.2009, str.6.

Frankowski, Trzaska spółka jawna w Białymstoku. Naczelny Sąd Administracyjny zadał kilka istotnych pytań w zakresie stosowania poszczególnych dyrektyw VAT, na które Trybunał odpowiedział w wyroku⁴⁸ z dnia 29 lipca 2010r.

Wniosek Naczelny Sąd Administracyjny⁴⁹ o rozpoznanie pytania w trybie prejudycjalnym, w którym stronami byli Kronospan Mielec sp. z o.o. oraz Dyrektor Izby Skarbowej w Rzeszowie, złożył 18 czerwca 2009 roku. Pytanie z zakresu podatków dokładnie dotyczyło zakwalifikowania prac badawczo-rozwojowych w zakresie ochrony środowiska. Wyrok⁵⁰ zapadł 7 października 2010 r.

Kolejna sprawa dotycząca podatków miała miejsce po wniesieniu wniosku⁵¹ przez Naczelny Sąd Administracyjny w październiku 2009 roku w zakresie odliczania podatków, w sytuacji gdy przedsiębiorstwo posiada siedzibę w tzw. raju podatkowym⁵². Podmiotami byli Oasis East oraz Minister Finansów. Trybunał wydał wyrok 30 września 2010 r.⁵³

Na wniosek⁵⁴ Nacelnego Sądu Administracyjnego, którego stroną skarżącą był Bogusław Juliusz Dankowski, który pozwał Dyrektora Izby Skarbowej w Łodzi, Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej odpowiedział „że podatnikowi przysługuje prawo do odliczenia podatku od wartości dodanej zapłaconego z tytułu nabycia usług wykonanych przez innego podatnika niezarejestrowanego jako podatnik podatku od wartości dodanej”⁵⁵.

---

⁴⁸ Wyrok Trybunału z dnia 29 lipca 2010r., w sprawie C-188/09, Dz.U.E. C 246 z dnia 11.09.2010, str.7.

⁴⁹ Wniosek NSA z dnia 18 czerwca 2009r., w sprawie C-222/09, Dz.U.E. C 220 z dnia 12.09.2009, str.18.

⁵⁰ Wyrok Trybunału z dnia 7 października 2010r., w sprawie C-222/09, Dz.U.E. C 328 z dnia 04.12.2010, str.7.

⁵¹ Wniosek NSA z dnia z dnia 13 października 2009r., w sprawie C-395/09, Dz.U.E. C 312 z dnia 19.12.2009, str. 21.

⁵² *Pytania prejudycjalne skierowane do Trybunału Sprawiedliwości w 2009 r., w których stroną są polskie podmioty*, [on-line], dostępne w Internecie: <http://handelue.pl/?id=434>, [dostęp: 2 kwietnia 2011r.].

⁵³ Wyrok Trybunału z dnia 30 września 2010r., w sprawie C-395/09, Dz.U.E. C 317 z dnia 20.11.2010, str.10.

⁵⁴ Wniosek NSA z dnia 9 listopada 2009r., w sprawie C-438/09, Dz.U.E. C 37 z dnia 13.02.2010, str.2.

⁵⁵ Wyrok Trybunału z dnia 22 grudnia 2010r., w sprawie C-438/09, Dz.U.E. C 63 z dnia 26.02.2011, str.8.

Ostatnim pytaniem prejudycjalnym dotyczącym podatków pośrednich zadany w omawianym okresie, było przedstawione Trybunałowi na wniosek⁵⁶ Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Poznaniu. Stronami tego postępowania było Inter - Mark Group oraz Minister Finansów. W powyższej sprawie jeszcze nie zapadł wyrok.

Kolejną kategorię spraw, w której polski wymiar sprawiedliwości przedłożył Trybunałowi Sprawiedliwości pytania prejudycjalne do rozpoznania, stanowi obszar wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości. Pierwsze z 2 wniosków złożył Sąd Rejonowy w Gdańsku⁵⁷. Udział w tym postępowaniu brali MG Probud Gdynia przeciwko Głównemu Urzędowi Celnemu w Saarbrücken. Przedmiot tego zapytania stanowiła ewentualność odebrania pieniędzy z rachunku bankowego przedsiębiorstwa przez administrację państwową, które za granicą ogłosiło upadłość⁵⁸. Wyrok w tej sprawie Trybunał wydał 21 stycznia 2010 r.⁵⁹

Drugą i ostatnią sprawą w omawianym obszarze, była jedyna sprawa polska na 17 zadanych w tym temacie, przez wszystkie państwa członkowskie Unii Europejskiej w roku 2009. Wniesiona została przez Sąd Rejonowy dla Warszawy - Śródmieście w Warszawie⁶⁰. Stronami tego postępowania jako skarżący był Artur Weryński przeciwko Mediatel 4 B Spółka. Materią sprawy było pytanie dotyczące współpracy między sądami państw członkowskich i rozliczaniu należności między nimi⁶¹. Wyrok w tej sprawie zapadł w połowie lutego 2011 r.⁶²

---

⁵⁶ Wniosek z dnia 18 grudnia 2009r., w sprawie C-530/09, Dz.U.E. C 63 z dnia 13.03.2010, str.27.

⁵⁷ Wniosek Sądu Rejonowego w Gdańsku z dnia 27 września 2007r., w sprawie C-444/07, Dz.U.E. C 287 z dnia 24.11.2007, str. 23.

⁵⁸ *Pytania prejudycjalne skierowane do Trybunału Sprawiedliwości w 2007 r., w których stroną są polskie podmioty*, [on-line], dostępne w Internecie: <http://handelue.pl/?id=432>, [dostęp: 02 kwietnia 2011r.].

⁵⁹ Wyrok Trybunału z dnia 21 stycznia 2010r., w sprawie C-444/07, Dz.U.E. C 63 z dnia 13.03.2010, str. 2.

⁶⁰ Wniosek Sądu Rejonowego w Warszawie z dnia 17 lutego 2009r., w sprawie C-283/09, Dz.U.E. C 244 z dnia 10.10.2009, str.2.

⁶¹ *Pytania prejudycjalne skierowane do Trybunału Sprawiedliwości w 2009 r., w których stroną są polskie podmioty*, [on-line], dostępne w Internecie: <http://handelue.pl/?id=434>, [dostęp: 2 kwietnia 2011r.].

⁶² Wyrok Trybunału z dnia 17 lutego 2011r., w sprawie C-283/09, Dz.U.E. C 103 z dnia 02.04.2011, str.5

Następną kategorią, w której zanotowano aktywność polskiego wymiaru sprawiedliwości w zakresie procedury prejudycjalnej jest swobodny przepływ osób. Wniosek w tym przedmiocie złożył jako pierwszy Wojewódzki Sąd we Wrocławiu⁶³. Przedsiębiorstwo Uwe Rüffler pozwało Dyrektora Izby Skarbowej we Wrocławiu Ośrodek Zamiejscowy w Wałbrzychu. W sprawie tej Trybunał wydał wyrok⁶⁴, w którym ustalił że polskie ustawodawstwo, w którym opłaty zdrowotne zapłacone w innym państwie członkowskim nie są odliczane od podatku PIT, jest niezgodne z prawem unijnym⁶⁵.

Kolejną sprawą dotyczącą swobody przepływu osób stanowił wniosek Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Poznaniu⁶⁶. Krzysztof Filipiak skarżył Dyrektora Izby Skarbowej w Poznaniu w kwestii dotyczącej odliczania podatku w sytuacji, gdy osoba również odprowadza składki w innym kraju członkowskim⁶⁷. Trybunał podkreślił w swym wyroku⁶⁸, że zasada prymatu prawa wspólnotowego nakazuje je stosować jako pierwsze w razie kolizji z niezgodną z nim regulacją polską.

Czwartą omawianą kategorią polskich pytań prejudycjalnych jest polityka przemysłowa. W powyższym przedmiocie zapadły również 2 wyroki wstępne. Pierwszy z nich to wniosek Naczelnego Sądu Administracyjnego⁶⁹ o rozpatrzenie pytania prejudycjalnego w związku ze sprawą pomiędzy Telekomunikacją Polską S.A. w Warszawie a Prezesem Urzędu Komunikacji Elektronicznej. Pytanie dotyczyło zgodności zawierania tzw. umowy łącznej, czyli takiej, która warunkuje zawarcie umowy od kupna odrębnej usługi, z dyrektywami

---

⁶³ Wniosek WSA we Wrocławiu z dnia 4 grudnia 2007r., w sprawie C-544/07, Dz.U.E. C 37 z dnia 09.02.2008, str.19.

⁶⁴ Wyrok Trybunału z dnia 23 kwietnia 2009r., w sprawie C-544/07, Dz.U.E. C 141 z dnia 20.06.2009, str.15.

⁶⁵ *Pytania prejudycjalne skierowane do Trybunału Sprawiedliwości w 2007 r., w których stroną są polskie podmioty*, [on-line], dostępne w Internecie: <http://handelue.pl/?id=432>, [dostęp: 02 kwietnia 2011r.].

⁶⁶ Wniosek WSA w Poznaniu z dnia 14 lipca 2008r., w sprawie C-314/08, Dz.U.E. C 247 z dnia 27.09.2008, str. 8.

⁶⁷ *Pytania prejudycjalne skierowane do Trybunału Sprawiedliwości w 2008 r., w których stroną są polskie podmioty*, [on-line], dostępne w Internecie: <http://handelue.pl/?id=433>, [dostęp: 02 kwietnia 2011r.].

⁶⁸ Wyrok Trybunału z dnia 19 listopada 2009r., w sprawie C-314/08, Dz.U.E. C 24 z dnia 30.01.2010, str.9.

⁶⁹ Wniosek NSA z dnia 28 listopada 2008r., w sprawie C-522/08, Dz.U.E. C 69 z dnia 21.03.2009, str.18.

unijnymi⁷⁰. Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej rozstrzygnął tę sprawę w formie wyroku⁷¹.

11 marca 2009 roku Sąd Najwyższy Rzeczypospolitej Polskiej złożył w Trybunale wniosek⁷² o rozstrzygnięcie pytania wstępnego. Podmiotami krajowego postępowania była Polska Telefonia Cyfrowa oraz Prezes Urzędu Komunikacji Elektronicznej. Trybunał wyrokiem⁷³ zobowiązał powyższy organ administracji publicznej do uznania kosztów związanych z przenoszeniem numerów, które ponoszą operatorzy sieci⁷⁴.

Obywatelstwo Unii jest piątą kategorią w której polskie sądownictwo zwróciło się do Trybunału, o rozpatrzenie odesłania prejudycjalnego. Jedyny wyrok w tym przedmiocie zapadł w 2006 roku na wniosek Sądu Okręgowego w Koszalinie⁷⁵. Podmiotami sprawy była Halina Nerkowska przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Koszalinie. Zakład Ubezpieczeń Społecznych sprzeciwił się wypłaceniu pani Halinie renty inwalidzkiej, która przysługiwała jej ze względu na utratę zdrowia, związaną z deportacją do byłego ZSRR⁷⁶. Wyrok Trybunału⁷⁷ stanowi, iż polska regulacja w tym zakresie jest spreczna z prawem Unii Europejskiej.

Kolejna zaprezentowana kategoria to zabezpieczenie społeczne pracowników migrujących. W tym zakresie zadano tylko 1 pytanie wstępne. Wniosek⁷⁸ złożył Sąd Najwyższy w sprawie, której stroną skarżącą był Zakład Ubezpieczeń Społecznych przeciwko Stanisławie Tomaszewskiej. Meritum sprawy stanowiła wątpliwość co do zasad obliczania okresu ubezpieczenia

---

⁷⁰ *Pytania prejudycjalne skierowane do Trybunału Sprawiedliwości w 2008 r., w których stroną są polskie podmioty*, [on-line], dostępne w Internecie: <http://handelue.pl/?id=433>, [dostęp: 02 kwietnia 2011r.].

⁷¹ Wyrok Trybunału z dnia 11 marca 2010r., w sprawie C-522/08, Dz.U.E. C 113 z dnia 01.05.2010, str.12.

⁷² Wniosek SN z dnia 11 marca 2009r., w sprawie C-99/09, Dz.U.E. C 129 z dnia 06.06.2009, str.6.

⁷³ Wyrok Trybunału z dnia 1 lipca 2010r., w sprawie C-99/-0, Dz.U.E. C 234 z dnia 28.08.2010, str.12.

⁷⁴ *Pytania prejudycjalne skierowane do Trybunału Sprawiedliwości w 2009 r., w których stroną są polskie podmioty*, [on-line], dostępne w Internecie: <http://handelue.pl/?id=434>, [dostęp: 2 kwietnia 2011r.].

⁷⁵ Wniosek Sądu Okręgowego w Koszalinie z dnia 8 grudnia 2006r., w sprawie C-499/06, Dz.U.E. C 20 z dnia 27.01.2007, str.14.

⁷⁶ *Pytania prejudycjalne skierowane do Trybunału Sprawiedliwości w latach 2005 i 2006, w których stroną są polskie podmioty*, [on-line], dostępne w Internecie: <http://handelue.pl/?id=431>, [dostęp: 2 kwietnia 2011r.].

⁷⁷ Wyrok Trybunału z dnia 22 maja 2008r., w sprawie C-499/06, Dz.U.E. C 171 z dnia 05.07.2008, str.7.

⁷⁸ Wniosek SN z dnia 11 listopada 2009r., w sprawie C-440/09, Dz.U.E. C 37 z dnia 13.02.2010, str.2.

będącego podstawą do nabycia prawa do emerytury w sytuacji gdy osoba pracowała również za granicą⁷⁹. W 2011 roku zapadł wyrok⁸⁰ w tej sprawie.

Ostatnie pytanie prejudycjalne zadane w 2007 roku dotyczyło przedmiotu zbliżania ustawodawstwa. Wniosek⁸¹ wniósł Wojewódzki Sąd Administracyjny w Białymstoku. W powyższym postępowaniu Dariusz Krawczyński pozwał Dyrektora Izby Celnej w Białymstoku. Przedmiot pytania stanowiło zagadnienie zgodności prawa polskiego z unijnym, co do akcyzy na używane samochody⁸². Sentencja wyroku Trybunału⁸³ określała polską regulację za sprzeczną z dyrektywami unijnymi.

W zakresie konkurencji, polski wymiar sprawiedliwości zadał pytanie prejudycjalne Trybunałowi Sprawiedliwości Unii Europejskiej w 2009 roku. Wniosek⁸⁴ w tej sprawie złożył Sąd Najwyższy, a sprawa toczyła się między Prezesem Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, który pozwał Tele 2 (obecnie Netia S.A.). W powyższym postępowaniu w trybie prejudycjalnym nie zapadł jeszcze wyrok, za to jest opatrzone obszerną opinią Rzecznika Generalnego. Istotę sprawy stanowi problematyka zbytniego wykorzystywania pozycji dominującej na rynku⁸⁵.

Przedostatnie polskie pytanie prejudycjalne zadano w kwestii środowiska naturalnego i konsumentów. Wniosek⁸⁶ złożył sąd rejonowy w Kościanie. Prokuratura rejonowa pozwała Tomasza Rubacha na podstawie przepisów o handlu chronionymi gatunkami fauny i flory. Sąd rejonowy wykazywał, że istnieje brak polskiej regulacji prawnej w tym temacie. Trybunał wydał wyrok⁸⁷, w którym podkreślił, że zgodnie z zasadą domniemania niewinności oskarżony

---

⁷⁹ *Pytania prejudycjalne skierowane do Trybunału Sprawiedliwości w 2009 r., w których stroną są polskie podmioty*, [on-line], dostępne w Internecie: <http://handelue.pl/?id=434>, [dostęp: 2 kwietnia 2011r.].

⁸⁰ Wyrok Trybunału z dnia 3 marca 2011r., w sprawie C-440/09, Dz.U.E. C 130 z dnia 30.04.2011, str.5.

⁸¹ Wniosek WSA w Białymstoku z dnia 14 września 2007r., w sprawie C-426/07, Dz.U.E. C 283 z dnia 24.11.2007, str.20.

⁸² *Pytania prejudycjalne skierowane do Trybunału Sprawiedliwości w 2007 r., w których stroną są polskie podmioty*, [on-line] dostępne w Internecie: <http://handelue.pl/?id=432>, [dostęp: 02 kwietnia 2011r.].

⁸³ Wyrok Trybunału z dnia 17 lipca 2008r., w sprawie C-426/07, Dz.U.E. C 223 z dnia 30.08.2008, str.16.

⁸⁴ Wniosek SN z 23 września 2009r., w sprawie C-375/09, Dz.U.E. C 297 z dnia 05.12.2009, str.19.

⁸⁵ *Pytania prejudycjalne skierowane do Trybunału Sprawiedliwości w 2009 r.*, op.cit.

⁸⁶ Wniosek Sądu Rejonowego w Kościanie z dnia 24 lipca 2008r., w sprawie C-344/08, Dz.U.E. C 272 z dnia 25.10.2008, str.10.

⁸⁷ Wyrok Trybunału z dnia 16 lipca 2009r., w sprawie C-344/08, Dz.U.E. C 220 z dnia 12.09.2009, str.14.

powinien skorzystać z wszelkich środków dowodowych mających na celu udowodnienie przez niego swoich racji.

Ostatnie polskie pytanie prejudycjalne w omawianym okresie zostało zadane w kategorii przystąpienia nowych państw. Wniosek⁸⁸ o rozpoznanie sprawy w trybie prejudycjalnym przed Trybunałem Sprawiedliwości Unii Europejskiej złożył Sąd Najwyższy. Stronami postępowania była Polska Telefonia Cyfrowa i Prezes Urzędu Komunikacji Elektronicznej. Problematiczną kwestię w tym przypadku stanowiło to, czy można powołać się na wytyczne Komisji Europejskiej wobec obywatela państwa członkowskiego, w którym nie opublikowano w Dzienniku Urzędowym, w jego języku narodowym powyższych wytycznych⁸⁹.

W Polsce sądami, które są uprawnione do kierowania pytań prejudycjalnych do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej są sądy powszechne, Sąd Najwyższy, wojewódzkie sądy administracyjne, Naczelny Sąd Administracyjny, Trybunał Stanu oraz Trybunał Konstytucyjny. Organami, które rozwiązują spory oraz mogą uczestniczyć w procedurze w trybie prejudycjalnym są: zespół arbitrów działający przy Prezesie Urzędu Zamówień Publicznych, Urząd Patentowy, Izby morskie, które prowadzą sprawy związane z wypadkami na morzu oraz mogą pozbawić prawa do wykonywania zawodu. Następnie trzeba wymienić szereg sądów dyscyplinarnych orzekających o dopuszczeniu do wykonywania zawodu, są nimi między innymi: sądy lekarskie, lekarsko-weterynaryjne, pielęgniarek i położnych⁹⁰.

W Polsce sądami zobowiązanymi do zadania Trybunałowi Sprawiedliwości Unii Europejskiej pytania prejudycjalnego w postępowaniu sądowoadministracyjnym jest Naczelny Sąd Administracyjny, który rozpatruje skargi kasacyjne na decyzje Wojewódzkich Sądów Administracyjnych. W postępowaniu cywilnym oraz karnym sądem zobowiązanym będzie sąd

---

⁸⁸ Wniosek Sądu Najwyższego z dnia 28 października 2009r., w sprawie C-410/09, Dz.U.E. C 24 z dnia 30.01.2010, str.19.

⁸⁹ *Pytania prejudycjalne skierowane do Trybunału Sprawiedliwości w 2009 r., w których stroną są polskie podmioty*, [on-line], dostępne w Internecie: <http://handelue.pl/?id=434>, [dostęp: 2 kwietnia 2011r.].

⁹⁰ M. M. Kenig- Witkowska (red.), *Prawo instytucjonalne Unii europejskiej*, Warszawa 2006, s. 365-266.

drugiej instancji, którym może być odpowiednio sąd okręgowy lub apelacyjny. Skarga kasacyjna w tych obu postępowaniach jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia obwarowanym wysokimi wymaganiami, być może zastosować wspomniany środek prawny. Uznać zatem należy, iż jeśli skarga kasacyjna zostanie dopuszczona do rozpatrzenia przez Sąd Najwyższy to on będzie stanowił sąd, od którego nie przysługuje odwołanie. Reasumując będzie on zobowiązany do zadania pytania prejudycjalnego Trybunałowi Sprawiedliwości w przypadku wątpliwości interpretacyjnych lub zakresu obowiązywania aktu prawnego⁹¹.

Polska w omawianym okresie czasu 2005-2009 r. zadała łącznie 24 pytania prejudycjalne Trybunałowi Sprawiedliwości Unii Europejskiej. 4 z nich zostały zadane przez Sąd Najwyższy, 6 przez Naczelny Sąd Administracyjny oraz 14 przez inne sądy. Dotychczas żadne pytanie wstępne nie zostało przedłożone Trybunałowi do rozpoznania przez polski Trybunał Konstytucyjny. Jak to było wykazywane we wcześniejszej części pracy ta charakterystyka nie odbiega od ogólnej tendencji, gdzie pozostałe sądy zadają łącznie więcej pytań niż sąd najwyższego szczebla⁹².

Polskie sądy coraz częściej korzystają z procedury prejudycjalnej, jej stosowanie nie stanowi dużego problemu dla polskiego wymiaru sprawiedliwości⁹³. Dzięki orzeczeniom wstępnym Trybunału, polskie sądy dokonują wykładni polskich przepisów prawnych zgodnie z prawem unijnym. Należycie spełniają wymagania jakie ciąży na nich, z faktu że są sądami wspólnotowymi⁹⁴.

---

⁹¹ A. Kastelik Smaza, *Pytania prejudycjalne do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej a ochrona praw jednostki*, Warszawa 2010, s. 279-285.

⁹² *Statystyki Sądowe Trybunału Sprawiedliwości*, [w:] Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej *Sprawozdanie roczne 2009*, Luksemburg 2010, s. 109, [on-line], dostępne w Internecie: http://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2010-05/ra09_stat_cour_final_pl.pdf, [dostęp: 21 maja 2011r.].

⁹³ A. Kastelik Smaza, *Pytania*, op.cit. s. 336.

⁹⁴ D. Miąsik, *Stosowanie orzeczenia wstępnego przez sąd krajowy* [w:] C. Mik (red.), *Pytanie prejudycjalne w orzecznictwie ETS, funkcjonowanie procedury prejudycjalnej w Polsce*, Toruń 2006, s. 128.

Zakończenie

Instytucja pytania prejudycjalnego została wprowadzona Traktatem ustanawiającym Europejską Wspólnotę Węgla i Stali. Jej głównym celem jest zapewnienie właściwego stosowania prawa unijnego oraz prawidłowej wykładni jego przepisów na obszarze Unii Europejskiej. Regulowana jest ona obecnie artykułem 267 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej. Mimo, iż orzeczenia wstępne formalnie powinny wiązać tylko sąd, który przedłożył pytanie, w rzeczywistości wpływają one na cały porządek prawny Unii Europejskiej. Często w orzeczeniach wstępnych formułowane są zasady ogólne prawa unijnego, przez co ujawnia się funkcja integracyjna omawianej procedury.

Procedura prejudycjalna stała się powszechnie stosowaną procedurą przez państwa członkowskie Unii Europejskiej. Z roku na rok wyraźnie zwiększa się liczba pytań przedkładanych Trybunałowi w trybie prejudycjalnym. Najwięcej pytań wstępnych zadają Trybunałowi Niemcy, Włochy, Holandia oraz Francja. Średni czas trwania postępowania prejudycjalnego wynosi około 19 miesięcy. Dla wielu sądów krajowych tak długi czas oczekiwania na orzeczenie wstępne jest nie do zaakceptowania. Trybunał Sprawiedliwości mając to na uwadze, podejmuje próby usprawnienia i przyspieszenia funkcjonowania procedury prejudycjalnej. Wprowadzenie trybu przyspieszonego oraz pilnego trybu prejudycjalnego znacznie skróciło czas postępowania. Orzeczenia Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej najczęściej wydawane są w formie wyroków. Najczęstszym przedmiotem pytań prejudycjalnych są podatki pośrednie. Najczęściej zadawane są one przez sądy niższego szczebla w krajowych porządkach prawnych. Świadczy to o przeniesieniu na nie ciężaru stosowania i interpretowania prawa unijnego.

Instytucja pytania prejudycjalnego w znaczny sposób wpływa na polską regulację prawną, praktykę sądową oraz ustalenie polityki. W Polsce procedura prejudycjalna nie została uregulowana w sposób wystarczający, natomiast funkcjonuje podobna procedura pytania prawnego, na której polskie sądy mogą się wzorować. Rozpoczęcie procedury prejudycjalnej następuje przez złożenie

wniosku oraz zawieszenie postępowania toczącego się przed polskim sądem. Polska aktywnie uczestniczy w postępowaniach prejudycjalnych zainicjowanych przez pozostałe państwa członkowskie Unii Europejskiej, dzięki czemu wpływa na kierunki orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości oraz może prezentować własną politykę na forum europejskim. Polska w okresie czasu 2005-2009 zadała 24 pytania prejudycjalne. Spośród państw nowo przyjętych jest drugim krajem pod względem aktywności w korzystaniu z omawianej procedury. Równie aktywnie korzystają z niej Węgry i Czechy. W porównaniu do pozostałych państw, które wstąpiły do Unii Europejskiej po 2004 roku, polski wymiar sprawiedliwości jest znacznie bardziej świadomy przysługujących mu uprawnień, posiada większą wiedzę na temat stosowania procedury prejudycjalnej. Polskie sądy nie zadają wciąż tak dużo pytań jak państwa „starej” Unii. Powodem tego może być zbyt długi czas trwania procedury prejudycjalnej oraz zbyt niska świadomość obywateli o przysługujących im prawach wynikających z prawa unijnego. Wśród środowiska sędziowskiego wzrasta taka świadomość wynikająca z kilkuletniego doświadczenia. Środowisko prawnicze swoją wiedzę w tym temacie czerpie przede wszystkim z najistotniejszych dla całej Unii Europejskiej orzeczeń prejudycjalnych wydanych przez Trybunał Sprawiedliwości. Istnieje jednakże wyraźna tendencja wzrostowa liczby polskich pytań prejudycjalnych, można przypuszczać, że w kolejnych latach ich liczba znacznie się zwiększy. Musi upłynąć pewien czas zanim „nowe” państwa Unii Europejskiej zaczną korzystać z instytucji pytania prejudycjalnego porównywalnie do pozostałych członków Unii. Potrzebują czasu na zapoznanie się z dorobkiem prawnym Unii w taki sposób, by swobodnie z niego korzystać i poznać zasady jego funkcjonowania. Polska najczęściej składa uwagi na piśmie spośród nowych państw. W stosunku do całej Unii Europejskiej znajduje się w pierwszej dziesiątce najczęściej korzystających z możliwości składania uwag na piśmie. Polskie pytania prejudycjalne najliczniej zadawane są w przedmiocie podatków pośrednich.

Polski wymiar sprawiedliwości aktywnie uczestniczy w procedurze prejudycjalnej. Świadczy to o dobrym przygotowaniu administracji do pełnienia

swoich obowiązków w tym zakresie. Posiada wystarczające kwalifikacje oraz wiedzę na temat jej funkcjonowania. Uczestnictwo Polski w postępowaniach zainicjowanych przez inne państwa, świadczy o skonstruowaniu efektywnego systemu prezentowania polskiego stanowiska na forum Unii Europejskiej. Brak tłumaczeń dokumentów na język polski w trybie przyspieszonym oraz pilnym, wpływa na małe uczestnictwo polskiego wymiaru sprawiedliwości w tych postępowaniach. Polskie pytania dotyczyły: podatków pośrednich, przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, swobodnego przepływu osób, polityki przemysłowej, obywatelstwa europejskiego, zabezpieczenia społecznego pracowników migrujących, zbliżania ustawodawstwa, konkurencji, środowiska naturalnego i przystąpienia nowych państw. Dowodzi to, że w pozostałych kategoriach polski wymiar sprawiedliwości samodzielnie radzi sobie z dokonywaniem interpretacji i stosowaniem prawa unijnego. Wyroki zapadłe w polskich sprawach prejudycjalnych najczęściej wynikały z sprzecznej z prawem unijnym, polskiej regulacji prawnej. Tylko raz Trybunał Sprawiedliwości uznał polskie pytanie za niedopuszczalne z powodu braku jego kompetencji do rozstrzygnięcia sprawy. Pozostałe 23 pytania zostały prawidłowo zadane Trybunałowi. Sprawy polskie zostały rozstrzygane w formie wyroku. Polski wymiar sprawiedliwości najczęściej pytał o zgodność polskiej regulacji prawnej z prawem unijnym oraz o to, które przepisy prawne powinien zastosować w danej sprawie. Najczęściej pytania prejudycjalne przedkładają Trybunałowi do rozpoznania Wojewódzkie Sądy Administracyjne.

Instytucja pytania prejudycjalnego wpływa na polski wymiar sprawiedliwości. Przyczynia się do ujawnienia niezgodności polskiej regulacji prawnej z prawem unijnym. Polscy przedstawiciele są odpowiednio wykwalifikowani do stosowania omawianej procedury, wystarczająco znają się prawo unijne. Instytucja pytania prejudycjalnego wpływa wyraźnie na polskie orzecznictwo, dostosowując je do wymagań prawa unijnego.

Bibliografia

Opracowania

1. Doliwa- Klepacka A., Doliwa- Klepacki Z.M., *Struktura organizacyjna (instytucjonalna) Unii Europejskiej z uwzględnieniem Traktatu z Lizbony*, Białystok 2009.
2. Galster J., Witkowski Z., Witkowska K. M., *Kompendium wiedzy o Unii Europejskiej*, Toruń 2006.
3. Jaśkowiak M., *Rola sądów krajowych w zakresie badania legalności aktów WE i UE*, [w:] Maliszewska- Nienartowicz J.(red.), *Organizacja i funkcjonowanie Unii Europejskiej*, Toruń 2009.
4. Kamiński I. C., *Unia Europejska Podstawowe akty prawne*, Warszawa 2005.
5. Kastelik Smaza A., *Pytania prejudycjalne do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej a ochrona praw jednostki*, Warszawa 2010.
6. Kenig- Witkowska M. M. (red.), *Prawo instytucjonalne Unii Europejskiej*, Warszawa 2006.
7. Kornobis- Romanowska D., *Sąd krajowy w prawie wspólnotowym*, Kraków 2007.
8. Kukuryk K., *Postępowanie w sprawach wydawanie orzeczeń wstępnych w świetle przyszłego rozszerzenia Unii Europejskiej*, [w:] Mik C. (red.), *Wymiar sprawiedliwości w Unii Europejskiej*, Toruń 2001.
9. Kuś A.(red.), *Prawo Unii Europejskiej z uwzględnieniem traktatu z Lizbony*, Lublin 2010.
10. Miąsik D., *Stosowanie orzeczenia wstępnego przez sąd krajowy*, [w:] Mik C. (red.), *Pytanie prejudycjalne w orzecznictwie ETS, funkcjonowanie procedury prejudycjalnej w Polsce*, Toruń 2006
11. Piasecki K., *Zarys sądowego prawa procesowego Unii Europejskiej*, Warszawa 2009.
12. Pyka M., Wojtyniak B. (red.), *Prawo ustrojowe Unii Europejskiej*, Warszawa 2010.
13. Skomerska- Muchowska I., *Pytania prejudycjalne sądów krajowych*, [w:] Barcz J. (red.), *Ustrój Unii Europejskiej*, Warszawa 2009.
14. Skomerska- Muchowska I., *Pytania prejudycjalne sądów krajowych*, [w:] Wyrozumska A. (red.), *System ochrony prawnej w Unii Europejskiej. Tom V*, Warszawa 2010.
15. Sitek M., *Instytucje i organy Unii Europejskiej w świetle postanowień Traktatu Lizbońskiego*, Jozefów 2010.

16. Tkaczyński J. W., Potorski R., Willa R., *Unia Europejska wybrane aspekty ustrojowe*, Toruń 2007.
17. Wąsek- Wiaderek M., Wojtaszek- Mik E. (red.), *Pytanie prejudycjalne do Trybunału Sprawiedliwości Wspólnot Europejskich*, Warszawa 2007.
18. Wentkowska A., *Prawo WE wobec prawa międzynarodowego i krajowego*, [w:] Barcik J., Wentkowska A., *Prawo Unii Europejskiej z uwzględnieniem Traktatu z Lizbony*, Warszawa 2008.
19. Wróbel A. (red.), *Stosowanie prawa Unii Europejskiej przez sądy*, Warszawa 2010.
20. *5 lat Polski w Unii Europejskiej*, Warszawa 2009.

Akty prawne i orzecznictwo

21. Wersja skonsolidowana Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej z dnia 09.05.2008, Dz.U.UE C 115/47.
22. Protokół w sprawie Statutu Trybunału Sprawiedliwości, Dz.U. UE 30.04.2010, C 83/210.
23. Nota informacyjna dotycząca składania przez sądy krajowe wniosków o wydanie orzeczeń w trybie prejudycjalnym, 5.12.2009, C 297/01.
24. Wersja skonsolidowana Regulaminu postępowania przed Trybunałem Sprawiedliwości, Dz. U. UE 2.7.2010, C 177/1.
25. Traktat ustanawiający Europejską Wspólnotę Węgla i Stali, [on-line], dostępne w Internecie:
http://polskawue.gov.pl/files/polska_w_ue/prawo/traktaty/Traktat_EWWiS.pdf, [dostęp: 27 kwietnia 2011 r.].
26. Wniosek WSA w Warszawie z dnia 22 czerwca 2005r, w sprawie C-313/05, Dz.U.E. JO C 281 z dnia 12.11.2005, str. 5.
27. Wyrok Trybunału z dnia 18 stycznia 2007r., w sprawie C-313/05, Dz.U.E. C 56 z dnia 10.03.2007, str. 6.
28. Wniosek WSA w Łodzi z dnia 29 marca 2006r., w sprawie C-168/06, Dz. U.E. JO C 143 z dnia 17.06.2006, str. 24.
29. Postanowienie Trybunału z dnia 6 marca 2007r., w sprawie C-168/06, Dz.U.E. C 96 z dnia 28.04.2007, str. 22.
30. Wniosek WSA we Wrocławiu Ośr. Zamiejscowy w Wałbrzychu z dnia 25 stycznia 2007r, w sprawie C-25/07, Dz.U.E. C 69 z dnia 24.03.2007, str. 7.
31. Wyrok Trybunału z dnia 10 lipca 2008r., w sprawie C-25/07, Dz.U.E. C 260 z dnia 11.10.2008, str.3.

32. Wniosek Sądu Rejonowego w Jaworznie z dnia 7 marca 2007r., w sprawie C-134/07, [on-line], dostępne w Internecie: <http://curia.europa.eu/jurisp/cgi-bin/form.pl?lang=pl&newform=newform&Submit=Szukaj&alljur=alljur&jurcdj=jurcdj&jurtpi=jurtpi&jurtfp=jurtfp&alldocrec=alldocrec&docj=docj&docor=docor&docdecision=docdecision&docop=docop&docppoag=docppoag&docav=docav&docsom=docsom&docinf=docinf&alldocnorec=alldocnorec&docnoj=docnoj&docnoor=docnoor&radtypeord=on&typeord=ALL&docnodecision=docnodecision&allcommjo=allcommjo&affint=affint&affclose=affclose&numaff=C-134%2F07&ddatefs=&mdatefs=&ydatefs=&ddatefe=&mdatefe=&ydatefe=&nomusuel=&domaine=&mots=&resmax=100>, [dostęp: 3 czerwca 2011r.].
33. Postanowienie Trybunału z dnia 10 grudnia 2007r., w sprawie C-134/07, Dz.U.E. C 64 z dnia 08.03.2008, str.15.
34. Wniosek WSA w Krakowie z dnia 10 września 2007r, w sprawie C-414/07, Dz.U.E. C 269 z dnia 10.11.2007, str. 35.
35. Wyrok Trybunału z dnia 22 grudnia 2008r., w sprawie C-414/07, Dz. U.E. C 44 z dnia 21.02.2009, str.17.
36. Wniosek NSA z dnia 15 listopada 2007r., w sprawie C-502/07, Dz.U.E. C 22 z dnia 26.01.2008, str.30.
37. Wyrok Trybunału z dnia 15 stycznia 2009r., w sprawie C-502/07, Dz. U.E. C 55 z dnia 07.03.2009, str.4.
38. Wniosek NSA z dnia 7 października 2008r., w sprawie C-441/08, Dz.U.E. C 327 z dnia 20.12.2008, str. 15.
39. Wyrok Trybunału z 12 listopada 2009r., w sprawie C-441/08, Dz.U.E. C 11 z dnia 16.01.2010, str.4.
40. Wniosek NSA z dnia 28 maja 2009r., w sprawie C-188/09, Dz.U.E. C 193 z dnia 15.08.2009, str.6.
41. Wyrok Trybunału z dnia 29 lipca 2010r., w sprawie C-188/09, Dz.U.E. C 246 z dnia 11.09.2010, str.7.
42. Wniosek NSA z dnia 18 czerwca 2009r., w sprawie C-222/09, Dz.U.E. C 220 z dnia 12.09.2009, str.18.
43. Wyrok Trybunału z dnia 7 października 2010r., w sprawie C-222/09, Dz.U.E. C 328 z dnia 04.12.2010, str.7.
44. Wniosek NSA z dnia z dnia 13 października 2009r., w sprawie C-395/09, Dz.U.E. C 312 z dnia 19.12.2009, str. 21.
45. Wyrok Trybunału z dnia 30 września 2010r., w sprawie C-395/09, Dz.U.E. C 317 z dnia 20.11.2010, str.10.

46. Wniosek NSA z dnia 9 listopada 2009r., w sprawie C-438/09, Dz.U.E. C 37 z dnia 13.02.2010, str.2.
47. Wyrok Trybunału z dnia 22 grudnia 2010r., w sprawie C-438/09, Dz.U.E. C 63 z dnia 26.02.2011, str.8.
48. Wniosek z dnia 18 grudnia 2009r., w sprawie C-530/09, Dz.U.E. C 63 z dnia 13.03.2010, str.27.
49. Wniosek Sądu Rejonowego w Gdańsku z dnia 27 września 2007r., w sprawie C-444/07, Dz.U.E. C 287 z dnia 24.11.2007, str. 23
50. Wyrok Trybunału z dnia 21 stycznia 2010r., w sprawie C-444/07, Dz.U.E. C 63 z dnia 13.03.2010, str. 2.
51. Wniosek Sądu Rejonowego w Warszawie z dnia 17 lutego 2009r., w sprawie C-283/09, Dz.U.E C 244 z dnia 10.10.2009, str.2.
52. Wyrok Trybunału z dnia 17 lutego 2011r., w sprawie C-283/09, Dz.U. C 103 z dnia 02.04.2011, str.5
53. Wniosek WSA we Wrocławiu z dnia 4 grudnia 2007r., w sprawie C-544/07, Dz.U.E. C 37 z dnia 09.02.2008, str.19.
54. Wyrok Trybunału z dnia 23 kwietnia 2009r., w sprawie C-544/07, Dz.U.E. C 141 z dnia 20.06.2009, str.15.
55. Wniosek WSA w Poznaniu z dnia 14 lipca 2008r., w sprawie C-314/08, Dz.U.E. C 247 z dnia 27.09.2008, str. 8.
56. Wyrok Trybunału z dnia 19 listopada 2009r., w sprawie C-314/08, Dz.U.E. C 24 z dnia 30.01.2010, str.9.
57. Wniosek NSA z dnia 28 listopada 2008r., w sprawie C-522/08, Dz.U.E. C 69 z dnia 21.03.2009, str.18.
58. Wyrok Trybunału z dnia 11 marca 2010r., w sprawie C-522/08, Dz.U.E. C 113 z dnia 01.05.2010, str.12.
59. Wniosek SN z dnia 11 marca 2009r., w sprawie C-99/09, Dz.U.E. C 129 z dnia 06.06.2009, str.6.
60. Wyrok Trybunału z dnia 1 lipca 2010r., w sprawie C-99/-0, Dz.U.E. C 234 z dnia 28.08.2010, str.12.
61. Wniosek Sądu Okręgowego w Koszalinie z dnia 8 grudnia 2006r., w sprawie C-499/06, Dz.U.E. C 20 z dnia 27.01.2007, str.14.
62. Wyrok Trybunału z dnia 22 maja 2008r., w sprawie C-499/06, Dz.U.E. C 171 z dnia 05.07.2008, str.7.
63. Wniosek SN z dnia 11 listopada 2009r., w sprawie C-440/09, Dz.U.E. C 37 z dnia 13.02.2010, str.2.
64. Wyrok Trybunału z dnia 3 marca 2011r., w sprawie C-440/09, Dz.U.E. C 130 z dnia 30.04.2011, str.5.
65. Wniosek WSA w Białymstoku z dnia 14 września 2007r., w sprawie C-426/07, Dz.U.E. C 283 z dnia 24.11.2007, str.20.

66. Wyrok Trybunału z dnia 17 lipca 2008r., w sprawie C-426/07, Dz.U.E. C 223 z dnia 30.08.2008, str.16.
67. Wniosek SN z 23 września 2009r., w sprawie C-375/09, Dz.U.E. C 297 z dnia 05.12.2009, str.19.
68. Wniosek Sądu Rejonowego w Kościanie z dnia 24 lipca 2008r., w sprawie C-344/08, Dz.U.E. C 272 z dnia 25.10.2008, str.10.
69. Wyrok Trybunału z dnia 16 lipca 2009r., w sprawie C-344/08, Dz.U.E. C 220 z dnia 12.09.2009, str.14.
70. Wniosek Sądu Najwyższego z dnia 28 października 2009r., w sprawie C-410/09, Dz.U.E. C 24 z dnia 30.01.2010, str.19.

Źródła statystyczne

71. *Statystyki Sądowe Trybunału Sprawiedliwości*, [w:] *Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej Sprawozdanie roczne 2009*, Luksemburg 2010, [on-line], dostępne w Internecie: http://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2010-05/ra09_stat_cour_final_pl.pdf, [dostęp: 21 maja 2011r.].

Inne

72. *Zmiany organizacyjne w Trybunale Sprawiedliwości i jego działalność w 2009r.*, [w:] *Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej Sprawozdanie roczne 2009*, Luksemburg 2010, [on-line], dostępne w Internecie: http://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2010-05/ra09_activite_cour_final_pl.pdf, [dostęp: 21 maja 2011r.].
73. *Pytania prejudycjalne skierowane do Trybunału Sprawiedliwości w latach 2005 i 2006, w których stroną są polskie podmioty*, [on-line] dostępne w Internecie: <http://handelue.pl/?id=431>, [dostęp: 2 kwietnia 2011r.].
74. *Pytania prejudycjalne skierowane do Trybunału Sprawiedliwości w 2007 r., w których stroną są polskie podmioty*, [on-line] dostępne w Internecie: <http://handelue.pl/?id=432>, [dostęp: 02 kwietnia 2011r.].
75. *Pytania prejudycjalne skierowane do Trybunału Sprawiedliwości w 2008 r., w których stroną są polskie podmioty*, [on-line], dostępne w Internecie: <http://handelue.pl/?id=433>, [dostęp: 02 kwietnia 2011r.].
76. *Pytania prejudycjalne skierowane do Trybunału Sprawiedliwości w 2009 r., w których stroną są polskie podmioty*, [on-line], dostępne w Internecie: <http://handelue.pl/?id=434>, [dostęp: 2 kwietnia 2011r.].

Spis tabel

Tabela 1. Działalność Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w latach 1952- 2009.....	23
Tabela 2. Czas trwania postępowania prejudycjalnego 2005-2009.....	25
Tabela 3. Końcowe rozstrzygnięcia Trybunału Sprawiedliwości w 2009 roku. .	27
Tabela 4. Sprawy w toku- stan na dzień 31 grudnia.	28
Tabela 5. Sprawy zakończone w okresie 2005- 2009r.....	29
Tabela 6. Tryb przyspieszony 2005- 2009.....	30
Tabela 7. Pilny tryb prejudycjalny 2008-2009.....	31
Tabela 8. Przedmiot pytań prejudycjalnych w 2009r.	33
Tabela 9. Sądy państw członkowskich zadające pytania prejudycjalne Trybunałowi Sprawiedliwości Unii Europejskiej w latach 1952- 2009.	35
Tabela 10. Polskie pytania prejudycjalne w ogólnej działalności orzeczniczej Trybunału w latach 1952- 2009.	44